National Library 56253
Serial Acquisitions Section
Ottawa, Ont. K1A ON4
National Library Bibliothèque Nationale
FEB 19 1981
Second class mail registration number 1689.
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 11 (2743) XXX aastakäik — Teisipäeval, 10. veebruaril 1981 — Tuesday, February 10, 1981 — Üksiknumbri hind 50 centi

Partei süüdistab Poola intellektuaale

Kommunistid ei ole enam võimelised lahendama sisepoliitilist kriisi

VARSSAVI — Poola kommunistlik valitsus, kellel ei ole õnnestunud töölistega püsivaid kokkuleppeid sõlmida praeguste rahutuste ja streikide kõrvaldamiseks, on praeguste segaduste põhjustajana hakanud süüdistama Poola dissidente ja kommunistliku partei kritiseerijaid intellektuaalide ridades. Poola teadetebüroo PAP kinnitab, et selliseid dissidente leidub suurel arvul organisatsiooni Endakaiste Komitee liikmeskonna hulgas, kuid seni ei ole arreteerimisi ja ülekuulamisi veel teostatud.

Endakaitse Komitee (KOR) on intellektuaalide poolt 1976. aastal rajatud organisatsioon ning selle peamiseks ülesandeks on olnud kaitsta partei pihtide vahele sattunud töölisi ning nõuda nende õiguste jalule seadmist.

PAP kinnitab nüüd, et vastavate uurimiste põhjal tegutseb KOR riigivastase kihutustööga ning õõnestab Poolas põhiseaduse alusel tegutsevat süsteemi.

KOR'i esindajad lükkavad kõik need süüdistused kategooriliselt tagasi, tembeldades need haiglasteks ja hullumeelseteks väideteks, millel ei ole midagi tegemist tegelikkusega.

NBC televisioonijaama uudistes New Yorgis kinnitati, et Poola sündmused on arenenud juba nii kaugele, et venelastel ei jää enam üle muud võimalust kui oma punaarmeega üle piiri tungida ja Poola okupeerida.

Saates väidetakse, et sellisel arvamisel on Ühendriikide välisministeeriumi Poola ja Ida-Euroopa küsimuste eksperdid ning selle seisukoha on omaks võtnud ka välisminister Alexander Haig.

Saatejaam teadis ka kinnitada, et Poola kommunistliku partei keskkomitee kavatseb võimult kõrvaldada partei praeguse peasekretäri Stanislaw Kania ja asendada ta endise poliitilise politsei juhtiva tegelase kindral Moczar'iga.

Uus streik ähvardab puhkeda Poola lõunaosas asuvas Jelena Gora provintsis, kus töölised nõuavad partei puhkekodude, sanatooriumide ja klubiruumide andmist tööliste käsutusesse.

Poola kommunistliku partei keskkomitee kohtus esmaspäeval, et leida väljapääsu kriisist ning teisipäeval pidi ülemkohus otsustama, kas anda Poola iseseisvatele farmeritele õigust oma ametiühingu rajamiseks.

Eesti noored esitasid Gaiderite Kogu Kanadas Koondise Talihari '81 üritusel Marie Underi luulet. Pildil noored esinejad, vasakult Anne Agur, Maret Liik, Helen Sadul, Kadri Koop, Ellen Valter ja Ingrid Kütt.

Foto: Vaba Eestlane

Soome-ugri sümpoosion Torontos

EKS'i kolmepäevane ettekannete, diskussiooni ja demonstratsioonide programm koostöös Toronto ülikooli ja Columbia ülikooliga

Eesti Kirjanduse Sõbrad nimeline organisatsioon alustas möödunud aasta lõpul jälle aktiivset tegevust. Mõne, kitsamale osavõtjaskonnale korraldatud koosoleku kõrval, on toimunud eeltööd suuremale üritusele, mis nüüd on juba sellises astmes kindlaks kujunenud, et võidakse sellest rääkida. EKS koostöös Toronto Ülikooli ja Columbia Ülikooliga ning Soome Kultuuriministeeriumiga korraldab märtsis kolmepäevalise soome-ugri mütoloogia sümpoosioni.

Sümpoosion toimub reedel 20., laupäeval 21, ja pühapäeval 22. märtsil Toronto Ülikooli ruumides. Sümpoosioni korraldamiseks andis tõuke dr. Felix Oinase mütoloogilise sisuga uurimusteose „Kalevipoeg kütkes" ilmumine, mistõttu sündmus anhab rõhutatud koha meie rahvusvaheliselt tuntud teadlase tööle.

Soome kultuuriministeeriumist on osavõtjaks dr. Olli Alho, kellelt on ilmunud soome-ugri alalisi uurimusi.

Teaduslikke ettekandeid on veel York ülikooli õppejõult Peter Suchilt, kes kirjutas libreto „Kalevipoja" nimelisele ooperile, millele Kristi Allik komponeerib muusikat. Soome-ugri muusikat tutvustab dr. R. Toi. On võimalik, et ettekandjaile lisandub veel teisi, kuna sel ajal külastab Torontot ka Soome Kirjanike Liidu esimees Urpo Ventto.

Loengute kõrval esitatakse ka L. Meri soome-ugriainelised filmid „Veelinnu rahvas" ja „Linnutee tuuled", millised soomlased on ümbermuutnud 16 mm-listeks ja varustanud ingliskeelse tekstiga.

EKS on selle suure ürituse korraldamisele asunud eesmärgiga, et tutvustada soome-ugri rahvakultuuri võõrastele teaduslikul tasemel,

aga tuua lähedaseks seda ka eesti noortele, kes tänapäeva „juurte" otsimise ajastul peaksid tundma huvi selle vastu kust pärinetakse. Kuid see on ka ühe tuntud eesti teadlase töö hindamiseks, kelle elutööst on just ilmunud imponeeriv bibliograafia Indiana Ülikooli väljaandel.

Balti vabadusnõue ei sobinud rahvusvahelisele „rahufoorumile"

Eksiil-läti delegaat kõrvaldati NMKÜ rahukonverentsilt

STOKHOLM (EPL) — Helsingi Finlandia-hoones toimunud rahvusvahelisel „Nooruse Rahufoorumil", mille korraldajaks on Noorte Meeste Kristlikud Ühingud (KFUM), sunniti lahkuma eksiil-läti NMKÜ delegaat Austra Krastins, 20, kuna osavõttev N. Liidu noorsoo-delegatsioon ähvardas tema juuresoleku puhul lahkuda.

Läti NMKÜ oli konverentsile varem saatnud kirja, milles korraldajatele soovitati konverentsil rahu, pingevähendamise ja desarmeerimise huvides, milliste nimel konverents oli kokku kutsutud, nõuda N. Liidu vägede ja okupatsiooniadministratsiooni lahkumist balti riikidest ja nende riikide vabaduse tastamist, poliitvangide vabastamist sunnitöölaagritest ja mentaalhaiglatest ja nende balti päritoluga inimeste tagasitoomist oma kodumaale, kes on mitmesugustes ametites paigutatud laiali üle N. Liidu.

Austra Krastins, Rootsis sündinud ja üles kasvanud lätlanna, ühtlasi rootsi kodanik, oli selle kirjaga korraldajate arvates „diskvalifitseeritud" osalejana.

NMKÜ rahvusvaheline sekretär Egon Slbinski otsustas asja lahendada „sisemiselt" ja NMKÜ delegatsioon asus seisukohale, et lätlanna osavõtt „ei saa olla viljakas" tingituna tema tagapõhjast ja tema poolt esitatavatest poliitilistest seisukohtadest. Läti NMKÜ poolt saadetud kiri oli NMKÜ delegatsiooni arvates „ebasobiv".

— Ma olen NMKÜ-st põhjalikult pettunud, ütleb Austra Krastins, kes leiab, et rahvusvaheline noorsoo rahu ja pingevähendamise kongress peaks ju olema õige foorum ka Helsingi-kokkuleppe vaimus toimuvateks diskussioonideks inimõigustest ja vabadustest.

See on esimene kord, kus mind eemaldatakse nende küsimuste tõstatamise pärast rahvusvaheliselt kokkutulekult läänes.

NMKÜ rahvusvaheline sekretär eitas kategooriliselt, et põhjuseks oleksid olnud venelased...

Rootsi-lätlanna kõrvaldamine konverentsilt äratas rootsi massimeediumes imestust ja lugu inimõiguste ja vabaduste kaitsja saatusest „rahukonverentsil" refereeris Dagens Nyheter.

Toronto eestlase õnnetu surm Alpi mägedes

Prantsusmaal, Grenoble lähedal Alpi mägedes, sai möödunud kolmapäeval õnnetut surma Torontos elanud noor eestlane Andrus Vasila 19 aastat vana. Saadud andmete järele paiskas järsk tuuleiil mägedes suusatava Andrus Vasila vastu kaljuseina, mille tagajärjel ta sai surmavaid vigastusi. Andrus Vasilat jäid Torontos lähematest omaksetest leinama ema, kaks venda ning isa poolt vanaisa ja ema poolt vanaema.

Andrus Vasila lõpetas möödunud kevadel Ontarios Port Hope'is eraskeskkooli ning siirdus aastaks Prantsusmaale Grenoble ülikooli prantsuse keelt õppima. Järgmisel sügisel pidi ta siirduma Bostoni Harvardi ülikooli, kuhu ta oli juba vastu võetud.

Vasila perekonda on tabanud viimaste aastate kestel mitu rasket ja masendavat õnnetust. Mõned aastad tagasi hukkus autoõnnetusel äsja surma saanud Andrus Vasila isa Ardo Vasila ja paar aastat hiljem ta kõige noorem vend, kes kukkus kodus teisele korrusele viivast trepist alla ja sai surma. Andrus Vasila oli neljast vennast vanuselt teine. Tema vanem vend õpib Ontarios Kingstonis Queens'i ülikoolis ja noorem vend Port Hope eraskeskkoolis.

Neutronipomm ei ärata vaimustust

LONDON — Lääne-Euroopa pealinnadest saadud andmetel ei ole NATO Euroopa riigid eriti vaimustatud neutronipommi kasutamisele võtmisest, mis on kerkinud Ühendriikides uuesti päevakorrale. Ühendriikide uus kaitseminister Weinberger mainis möödunud nädalal oma pressikonverentsil, et neutronipommi produktsiooni andmine ja selle Euroopa kaitseks rakendamine on Pentagonis arutusel. Lääne-Saksamaa esindaja Klaus Becker mainis, et minister Weinbergeri väljendused neutronipommi kohta on selleks liiga ebamäärased, et nende järele otsust teha. Ta arvas, et see küsimus tuleb põhjalikule käsitamisele NATO kaitseministrite konverentsil mais. Klaus Becker ütles, et Lääne-Saksamaa rakendamisega, kuid see otsus ei kehti enam tänapäeval.

Võimuvõitlus Teheranis

TEHERAN — Iraanis ei ole ameerika pantvangide vabastamise järele tekkinud järellainetus veel vaibunud ja näib võtvat üha suuremat hoogu. Nii on 23 parlamendiliiget esitanud nõudmise pantvangide vabastamise arutamiseks parlamendis. Debati korraldamist nõuab ka president Abolhassan Bani-Sadr, kes on üles tõstnud küsimuse, kas ameeriklased rahuldasid kõik Iraani valitsuse nõudmised pantvangide vabastamiseks. Poliitiliste vaatlejate arvates areneb Iraanis äge kulissidetagune võimuvõitlus ajatollah Khomeinit toetava Islami Vabariikliku Partei ja president Bani-Sadri pooldajate vahel.

Poolas vallandati võimumehi

VARSSAVI — Pingeline vahekord Poola tööliste ja valitsuse vahel lahenes teataval määral kui valitsus otsustas vallandada neli Bielsko-Biala piirkonna kõrgemat valitsusvõimu ja parteiorganisatsiooni võimukandjat. Valitsuse ja tööliste ametiühingu Solidaarsuse esindajate vahel kirjutati alla vastav kokkulepe, millega lõpetatakse vastuolud ning 11 päeva kohalikku suurtööstust häirinud streik. Ametivõimude andmeil läks see 200.000 töölise streik Poola riigile maksma 83 miljonit dollarit. Tööliste ametiühing süüdistas Bielsko-Biala valitsejaid korruptsioonis.

wintario

5. veebruaril toimunud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 413891. $25.000 võitsid piletid nr. 775919, nr. 152158, nr. 778090 ja nr. 609965. $1000 võitsid piletid numbritega 58787, $100 numbrid 3799, $10 numbrid 479 ja tasuta piletiraamatu numbrid 34.

Salvadori punastel Kanadas palju toetajaid

Protestikirjad Kanada välisministeeriumile

OTTAWA — Kanada inimõiguste eest võitlejad on hakanud pommitama Kanada välisminister Mark MacGuiganit ja välisministeeriumit kirjadega, milledes kritiseeritakse Kanada välisministri hoiakut Salvadoris praegu toimuvate sündmuste suhtes. Inimõiguslasi häirib ilmselt minister MacGuigani äsjane väljendus, et talle saabunud informatsiooni kohaselt on Salvadori valitsusvastased mässulised väga tihedalt seotud kommunistidega.

Minister MacGuigan väitis pärast naasmist Washingtonist, kus tal oli kohtumine välisministrite Haigiga, et temale antud informatsiooni kohaselt on Ühendriikide sõjaline abi Salvadori praegusele valitsusele täiesti õigustatud.

See väide häirib ilmselt mõningaid Kanada inimõiguste eest võitlevaid ringkondi, kes on valitsuse vastu mässu tõstnud pahempoolsete sõiduvees.

Kirikuõpetaja Tom Anthony, kes kuulub Ladina-Ameerika inimõiguste eest võitlevasse kirikutevahelisesse komiteesse, mainis, et Kanada välisminister Mark MacGuiganil puuduvad tõendid oma väidete kinnitamiseks. Välisministeeriumist mainitakse,

et Salvadori küsimuse kohta saabub ministeeriumile igal nädalal umbes 150 kirja.

Need on saadetud välja ilmselt organiseeritud aktsiooni tulemusena. Kirjad on saabunud peamiselt kiriklikelt ja usulistelt ning mitmesugustelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt, kes toetavad pahempoolseid.

Ühendriikide vastuluure on Salvadori kommunistidelt saadud dokumentide põhjal saanud andmeid, et

N. Liit ja Kuuba saadavad Salvadori kommunistidele ameerika relvi, mis on saadud Vietnamis ja Etioopias kommunistide kätte sattunud Ühendriikide relvaladudest.

Igaühelt nõutakse panust

President Reagani plaanid majanduslikust ummikust pääsemiseks

WASHINGTON — Ühendriikide president Ronald Reagan käsitas möödunud neljapäeva õhtul televisioonijaamade kaudu edasi antud kõnes riigi majanduslikke probleeme, mis tema hinnangu kohaselt on praegu väga kurvas olukorras. President mainis, et praegusest ummikust välja pääsemiseks peab kogu rahvas kaasa aitama valitsuse programmi rakendamisele, mis esitatakse Kongressile kinnitamiseks 18. veebruaril.

Regan ütles, et Ühendriigid pole kunagi olnud pärast suurt depressiooni sellistes raskustes nagu nad on seda praegu. Ta kinnitas, et tema poliitika taotleb maksude alandamist ja riigi kulude vähendamist,

kuna see on ainsaks võimaluseks praegustest raskustest pääsemiseks

Valitsuse uue majandusprogrammi kohaselt kavatsetakse väljamine kuid kärpida kõigi ministeeriumide raamides.

Presidendi sõnade kohaselt on Ühendriikide praegune riigieelarve täielikult kontrolli alt väljas ja käesoleva aasta eelarve, mille lõpp-tähtpäevaks on 30. september, lõpeb 80 miljardi suuruse puudujäägiga. Kõnest selgus,

et valitsus ei kavatse piirata neid toetusi, mis lähevad tõeliselt hädasolejate abistamiseks,

kuid ta kavatseb toetusest ilma jätta isikud, kes ei ole abile kvalifitseeritud.

CONVOCATION HALL — TORONTO ÜLIKOOLI AULA
pühap., 8. märtsil kell 4 p.l.

KALJO RAIDI HELITÖÖDE

VAIMULIK KONTSERT

60 a. sünnipäeva tähistamiseks

Osalevad: TEBK koorid MAAJA DUESBERG-ROOSI, CH. KIPPERI ja THOMAS KIRVESE juhatusel
Solistid — M. DUESBERG-ROOS, ASTA KAUPS, MARIKA KRABI, JAAN ja KALLE MEDRI
Kõne — dr. E. MÄND — A. KALMUS
Õhtu hõlmab K. RAIDI loomingut aastatest 1938—1981

TERETULEMAST KÕIGILE!

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VALJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Käesoleval talvel möödub 37 aastat Narva rindel toimunud rasketest talvelahingutest, kus eesti sõduritel oli suur osa oma kodumaa kaitsmisel täita. Pildil näeme vangivõetud venelasi pärast ühte suuremat lahingut.

Uued suunad, uued raskused

Vastukaja president Reagani ja välisminister Haig'i teravatele väljendustele N. Liidu vallutamispoliitika kritiseerimiseks ei ole jõudnud veel vaibuda, kuid juba kostab Lääne-Euroopas Ühendriikide liitlaste ridades hääli, mis oponeerivad Reagani ja Haigi seisukohtadele. Need hääled on esialgu võrdlemisi tagasihoidlikud kuid aja kulgedes ning tulevaste poliitiliste suundade määritlemisel paisuvad need kindlasti valjemaiks ning võivad tekitada Ühendriikidele suuri raskusi tugevama ja kindlama välispoliitilise liini viljelemisel.

Bonni ja teatud määral ka Pariisi välispoliitilised suunad formuleerusid ja stabiliseerusid sel perioodil kui detente poliitika oli oma haripunktil. Mõlemad riigid sooritasid suuri majanduslikke tehinguid N. Liiduga ja teiste kommunistlikkude riikidega ning eriti Lääne-Saksamaa rajas oma majandusliku heaolu tihedale kaubavahetusele venelastega. Willy Brandti Ostpolitik'i ja Nixon-Kissingeri detente poliitikal on seega palju sügavamad ja kaugeleulatuvamad tagajärjed kui seda pealiskaudsel vaatlusel on võimalik arvata ja konstaterida.

Mõned Lääne-Saksamaa kommentaatorid on juba viitanud Reagani uue välispoliitika vastuoludele Lääne-Saksamaa praeguse hoiakuga ja teevad sellest oma järeldused. Mainitakse, et Bonni ja Washingtoni vahel on seisukohtade ühtlustamiseks mänguruumi, kuid see mänguruum on väga kitsas ja kokkusurutud, mille tagajärjel Ühendriikide ja Lääne-Saksamaa koostöö arendamisel võib tekkida suuri vastuolusid. President Reagani nõuandja julgeolekuküsimustes Allen avaldas äsja lootust, et Bonni vahekorrad Ida-Euroopa riikidega ei kujune loodetavasti Ühendriikide ja Lääne-Saksamaa vahel tüliõunaks, kuid juba praegu on tunda õhus äikese lõhna, kuna Lääne-Saksamaa ei taha sajaprotsendiliselt aktsepteerida Reagan-Haigi kõvakeelist välispoliitilist liini.

Lääne-Saksamaa kantsler Schmidt reageeris ilmse vastumeelsusega juba Carteri rezhiimi ajal kõigile Ühendriikide sammudele, mis taotlesid kõvemat hoiakut N. Liidu suhtes. Seda nägime Moskva olümpiamängude boikoteerimisel ja neutronipommi kasutamise võtmise võimaluste arutamisel. Schmidt oli lõpuks nõus neutronipommi aktsepteerima, kuid alles pärast tugevaid surveavaldusi Washingtonist. Mis puutub president Reagani uutesse suundadesse Ühendriikide ja ta liitlaste sõjajõudude suurendamiseks ja relvastuse tõhustamiseks, siis läheb Lääne-Saksamaa Washingtoni uue poliitikaga ainult osaliselt kaasa, piirdudes mõõduka relvastusega, kuid loobudes järgnemast uuele paroolile, mis taotleb rahu kindlustamist suuremõõdulise ja kaugeleulatuva sõjamasina väljaarendamisega.

Lääne-Saksamaalt ja teistest Euroopa riikidest kostab juba hääli, mis ei poolda Washingtoni nut algatust neutronipommi tarvitusele võtmiseks Euroopas ning Bonnis ja Pariisis tuntakse Reagan-Haigi uue välispoliitika pärast juba sellist muret, et Prantsusmaa president Valery Giscard d'Estaing ja Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Schmidt organiseerisid möödunud nädala teisel poolel kiire omavahelise kohtumise. Sellel kohtumisel pidid arutusele tulema mõlemate riikide suhtumine praegustesse Poola ja Afganistani sündmustesse, kuid eriti olulisena ka seisukoha võtmine Washingtoni uue välispoliitika kohta, mis ilmselt toob suuri muudatusi ida ja lääne vahekordadesse ning võib lõpliku hoobi anda Euroopas kalliks peetud detente poliitikale.

Nii võime konstateerida, et olukord läänerilkide välispoliitilisel rindel on paradoksaalne. Kui seni nuriseti, et president Carteri välispoliitika on hüppeline ja täis ootamatusi, mis tekitas Ühendriikide liitlastele suuri probleeme selle poliitika toetamiseks, siis nüüd kus president Reagan ja välisminister Haig on esitanud kindlasuunalise välispoliitilise programmi, hakatakse kurtma, et see uus suund on liiga karm ja paindumatu, mis teeb sellele järgnemise raskeks.

K. A.

Bulgaarias ei kardeta „poola haigust"

Majanduslikud raskused ja tarbekaupade puudus siiski samad, mis esinevad teistes kommunistlikkudes riikides

Los Angelesis ilmuv päevaleht „The Los Angeles Times" on kirjutanud pikema ülevaate Bulgaariast, millest võib järeldada, kuidas Poola sündmused võivad mõjutada teisi raudeesriidetaguseid riike. Kogu maailm ootab, et need sündmused kuidagi üle Poola piiride leviksid, kuid seni pole üheski kommunistlikus riigis ilmnenud samasuguseid nõudeid ega rahutusi.

Euroopa väikses ja rahulikus kaguosas asuvas Bulgaarias on kommunistid veendunud, et Poolas esinevad töölisrahutused ei saa tekkida Bulgaarias. Üks ajalehe peatoimetaja Sofias selgitab selle põhjuse, leides et bulgaarlaste iseloom on erinev ja Bulgaaria erineb suuresti Poolast, mistõttu poola sündmused ei saa kunagi seal korduda.

Bulgaarlased on kõigest hoolimata siiski omal ettevaatlikul viisil reageerinud sündmusile, mis kukutasid möödunud suvel Poola valitsuse ja kommunistliku partei juhtkonna.

Bulgaarlased eksporteerivad rohkesti oma põllumajandussaadusist liha, puuvilja ja konverve Poolasse, kus valitsus kavatseb normeerida käesoleval talvel liha ja tõenäoliselt ka suhkru müüki.

Bulgaaria kommunistliku partei ajakirjandus on käsitanud Poola sündmusi viisil, mida läänerilkide diplomaadid peavad võrdlemisi objektiivseks. Lehtede oma seisukohad, mida Bulgaaria kommunistlik partei valvab, on jäänud ettevaatlikeks. Poola kommunistlikku parteid ei ole kritiseeritud parteidistsipliini rikkumises, ega pole ka teravalt toodud esile, et rahutuste taga oleksid „sotsialismi vastased jõud".

Sofia on sellega peenetundeliselt end eraldanud Ida-Saksamaast ja Tshehhoslovakkiast, kõva liini kommunistlikest riikidest, millega Bulgaariat tavaliselt kõrvutatakse ja kus Poolat on eriti teravalt kritiseeritud.

Bulgaarias ei ole toimunud sisepoliitilisi muudatusi, mille võimalikud reaktsioonid vastavalt Poola sündmusile kujuneksid, nagu see on toimunud naaberriigis Rumeenias. Sofia on lisaks möödunud aastal saanud väga hea lõikuse, samal ajal kui N. Liidus on suured puudujäägid.

Bulgaaria ajalehed on avaldanud N. Liidu ajalehtedest laenatud artikleid, aga nende oma artiklite autorid on võrdlemisi ettevaatlikud. Moskva kommentaarid on muutunud algpäevade ägedast toonist üsnagi tagasihoidlikuks. Üks toimetaja iseloomustab Poola sündmuste kirjeldamist väitega, et ajalehed on olnud pidevalt uudiste andmisega aeglased.

Bulgaaria kommunistlik partei nõuab selget ja tugevat liini: Poola probleemid on riigi sisemised asjad, mis tulevad lahendada ilma väljaspoolse vahele sekkumiseta. Kuid bulgaarlased tahtvat teha, mis suudavad, „oma poola sõprade" kasuks. Arvatakse, et pärast raskuste võitmist, võidakse majanduslikke suhteid jällegi Poolaga edasi arendada.

Bulgaarlased väljendavad kõigest hoolimata kartust, et Poola rahutused võivad pääseda kontrolli alt ja viia N. Liidu relvastatud vahelesekkumisele.

See hävitaks poliitilise lõdvenduse Euroopas ja põhjustaks lisarahutusi ka idariikides. Toimetaja peab pingelõdvendust kõigi sotsialismiriikide poliitika tuumaks.

Poola probleemidest rääkides nõustuvad bulgaarlased, et Poola kommunistlik partei tegi Edward Giereki valitsuse ajal tõsiseid vigu riigi asjade ajamisel. Ka Bulgaaria juhtkond tõstis tugevasti tarbekaupade hindu möödunud aasta alul, mis Poolas saigi streikide põhjustajaks. Kuid Bulgaarias tõsteti samaaegsel ka tööliste palkasid, kuigi läänerilkide vaatlejad usuvad, et valitsus vähendas oma sammuga tööliste tõelist tulu. Rahval olevat nüüd aga selge, et elustandardi tõstmiseks tuleb tugevasti töötada.

Bulgaarlased nõustuvad, et poolakad on hakanud oma maad arendama uue kommunistliku valitsuse mudeli kohaselt, kus töölistel on õigus streikimiseks ja parteist olenemata ametiühingute organiseerimiseks.

Keegi ei ole varem sellist mudelit kogenud ja keegi ei tea öelda, mis võib juhtuda, arvas üks toimetaja.

Uutel liitudel tuleb sobituda parteiga või vastupidi.

Poola jääb alati kommunistlikuks riigiks, väidetakse Bulgaarias. See ei muutu ega saa muutuda. Küsimus olevatki selles, kas uued ametiühinguliidud seda mõistavad. Kuid neil tuleb aru saada sellest elu tõsiasjast ja elada selle kohaselt.

Lõplik kohtunik on Moskva, kes ei lepi uue organiga Poola kommunistliku partei monopoli kõrvale. Ida-Euroopa kommunistide enamuse eeskujul usuvad bulgaarlased, et N. Liit lubab suuremaid sisepoliitilisi muudatusi oma lähedasis liitlasriikides, aga mitte parteijuhtide võimu küsimuse alla võtmist. Bulgaaria ametliku ametiühingu juht ütles, et Poola streike oleks tulnud vältida. Streikimine ei olevat õige viis sisemiste probleemide lahendamiseks. Kuid sealjuures unustatakse tõsiasi, et tegelikult eraldusid Poolas partei juhtkond ja tööliste klass.

Kuigi streigid ei ole eriti keelatud Bulgaarias, pole ühtki kunagi avalikult mainitud kommunistide valitsuse ajal pärast II maailmasõda.

Teisitimõtlejate poliitilise tegevuse kohta on eeskujusid, aga palju rohkem kurdetakse partei sekkumisele ja valvele kultuuri ja välisreiside korraldamisel.

Kuigi riigil on majanduslikult olnud edukas kasvuaeg ja elustandard on märgatavalt tõusnud, kurdavad inimesed muinasjutulise toiduainete vähesuse ja tarbekaupade halva kvaliteedi üle.

Bulgaarias on tekkinud elavad mustabörsi turud, kus müüakse Tügist ja Jugoslaaviast salaja toodud kaupu. Ka on arenenud rahavahetus, mis mõne aasta eest esines vähesel määral.

Välismaalaste juurde tulevad sageli inimesed, kes soovivad raha vahetada, kuna nad tahavad osta esemeid, mida saab ainult välisraha eest.

Kuid samasugused majanduslikud probleemid esinevad ka teistes riikides juba enne kui need Bulgaariasse jõuavad.

Läänerilkide diplomaadid analüüsivad kahte pikka artiklit partei ametlikus ajalehes „Rabotnitshesko Delo", kus tuuakse esile muresid, mida partei tunneb majanduselus esinevate puuduste üle.

Teises artiklis kirjeldatakse puudusi liikumisel ja transpordis liftidest kuni veoautodeni ja nurisetakse paljude lubaduste üle, mis aga ei „toida perekondi". Artiklis on kirjeldatud ka raskusi toidusaamisega. „Sofia elanikud ei soovi lubadusi, vaid toitu äridesse," öeldakse artiklis.

Diplomaadid tõlgendavad artiklit märgina, et parteijuht Todor Zhivkov tahab rahvale teatada, et riigi juhtkond on teadlik majanduslikest probleemidest. Üks bulgaaria ajakirjanik oli siiski eriarvamusel, väites, et sellised artiklid on alati tavakohased sel aastaajal. Igal lõikusajal ilmneb raskusi toiduainete põllult kogumisega ja keskseisse jagamispaikadesse transporteerimisega.

Bulgaarias oli möödunud aastal erakordselt hea viljaaasta, nii et 9-miljonilise elanikkonna asemel võiks toita 18 miljonit inimest.

ja säilitada praegune elustandard. Suurem osa ülejäänud viljast on müüdud juba ette N. Liidule, teistele kommunistlikele riikidele ja osalt ka Lääne-Euroopasse. Abina läks üks osa ka Poolasse.

Zhivkov, keda harva nähakse avalikkuses, on viimasel ajal olnud eriti aktiivne. Ta oli Jugoslaavia tööstusnäituse avamisel, mida peeti naaberriigiga suhete parandamiseks. Diplomaadid on märganud, et pärast Tito surma on Bulgaaria ja Jugoslaavia vahel olnud märgata lähenemist ja koostööd, kuna tülid Makedoonia pärast on raugenud.

Zhivkov külastas hiljuti ka Rumeenia presidenti Nikolae Ceausescut juba kolmandat korda ning vestles Balkani küsimusist Sofias külaskäigul olnud Kreeka presidendi Konstantin Karamanlisiga.

Kommentaarid

Asja võisime ajalehtedest lugeda, et Ühendriikide valitsus on kutsunud ära oma saadiku Robert White'i Salvadorist. Saadikule heihetakse ette, et ta on kritiseerinud president Reagani välispoliitikat ja mõningate andmete kohaselt sümpatiseerinud ka Salvadori pahempoolsetele ringkondadele.

Robert White ära kutsumine Salvadorist laseb kahjuks oletada, et Ühendriikide välisministeerium ja eelmiste administratsioonide välisministrid ei ole saatnud õigeid mehi Salvadori, kes oleksid sealset poliitilist atmosfääri õigesti hinnanud ja Washingtonile vajalikku informatsiooni andnud. Küsimus ei puuduta mitte ainult viimast saadikut, vaid ka eelmisi saadikuid, kellede sümpaatia sageli ei ole kuulunud ilmselt Salvadoris praegu võimul olevale mõõdukale paljude erigruppide esindustest koosnevale valitsusele vaid pahempoolsetele ringkondadele ja nende organisatsioonidele.

Võtame näiteks diplomaadi Murat W. Williamsi, kes oli Ühendriikide saadikuks Salvadoris 1961. aastast kuni 1964. aastani. See mees paljastab oma poliitilisi tõekspidamisi ja arusaamisi „New York Times'i" veergudel 28. detsembril ilmunud pikema lugejakirjas. Endine saadik ütleb, et Ühendriikide valitsus ei aja Salvadoris õiget poliitikat ning tal ei ole selget pilti mida kujutavad endist Salvadori pahempoolsed, parempoolsed ja tsentrumis asuvad ringkonnad. Kirja kirjutaja arvates segab ameerika ajakirjandus eriti asjatundmatult ära „pahempoolsete" mõiste, paigutades sinna rubriiki hoolimatult ja valimatult katoliku vaimulikud, intellektuaalid, akadeemikud, advokaadid, ärimehed, talupojad ja töölised. Pahempoolsete tempel olevat löödud isegi peale katoliku peapiiskop Romerole, kes püüdis president Carterit mõjutada, et ta ei saadaks relvi Salvadori julgeolekuüksustele, kes olevat nõndanimetatud mõõdukate või tsentrumijõudude käsutuses.

Ühendriikide endine esindaja Salvadoris väidab, et kõik need, kes töötavad Salvadoris vaeste kasuks olid Carteri valitsuse ja on praeguse Reagani administratsiooni ajal „pahempoolsed". Ta hindab nende inimeste arvu 80 protsendile elanike koguarvust ja küsib siis, et kui see „pahempoolsete" protsent nii suur on — kus on siis need jõud, kes moodustavad tsentrumi ja parempoolsed? Murat Williamsi arvates moodustavad parempoolsed Salvadoris veel mingisuguse jõuteguri, kes katsub oma sidemete abil Ühendriikides oma privileege kaitsta — kuid n.n. tsentraalsed jõud koosnevat vaid praeguse presidendi Napoleon Duarte kristlik-demokraatliku partei riismetest ja neil ei olevat mingit tähtsust. Endine saadik teeb lõpuks järelduse, et Washingtonil oleks viimane aega oma silmad lahti teha ning otsida kontakte nende Salvadori elanikega, kelledel olid tihedad sidemed sellise mehega nagu seda oli peapiiskop Romero, kes langes teatavasti mõrva ohvriks.

M. Williamsi lugejakiri on võrdlemisi selge ja läbipaistev. Diplomaat soovitab Ühendriikide valitsusele katkestada toetuse andmine praegu võimul olevale mõõdukale ja uusi reforme rakendavale valitsusele, kes on suuremaks takistuseks pahempoolsete „revolutsiooniliste jõudude" relvastatud rünnakutele ja võimuhaaramise katsetele. Need tsentraalsed jõud pole sugugi nii väikesed nagu seda väidab endine saadik. See fakt, et mõni isik kannab kõrgema usulise juhi, advokaadi või ärimehe tiitlit, ei tähenda veel seda, et ta ei annaks oma toetust marksistidele, kommunistidele ja teistele igasugustele võimu ihkavatele „ist'idele". Ka Nikaraaguas toetasid paljud ärimehed ja professionaalsed ringkonnad oma naiivsusest ja rumalusest sandinistide revolutsiooni, kuid nüüd on nad kõik võimuorganitest välja lülitatud ning sinna on järele jäänud ainult marksistid-kommunistid.

★

Kelle poolt võitleb poola armee kui venelased tõesti peaksid südame rindu võtma ja oma punaarmee Poolasse sisse saatma? See küsimus ei huvita mitte ainult Kremli ja Varssavi poliitbüroosid, vaid ka paljusid teisi riike, kus juba ammu

(Järg lk. 3)

Võim hakkab pähe

Inglise närvihaiguste uurija dr. Frank Elliott, kes töötab praegu Ellioti neuroloogia keskuse nõuandjana Pennsylvanias, tõdeb, et uurimuste tulemuste põhjal võib võimu kasutamisel olla hirmutav mõju ajutegevuse häireid põdevaile riigijuhtidele. Ta ütleb, et füüsilise haiguse arenemist seoses võimu suurenemisega on jälgitud juba keiser Nerost alates president Woodrow Wilsonini ja arvukail hilisematel juhtumitel.

„Meie probleem on nüüd sellised inimesed avastada õigel ajal ja hoida neid võimust eemal seni kui nad liiga võimuahneiks saavad", seletas dr. Elliott.

Ta oli kohanud Josef Stalinit 1937. a. Moskvas ja tõdes, et see oli tagakiusamismaaniat põdev isik, aga oli võimeline, vastupidi Adolf Hitlerile, säilitama rahuliku pealispinna.

Elliott ei taha avaldada oma uurimisi maailma praeguste juhtide kohta, aga ta tõi näiteks Inglismaa liberaalide partei endise juhi Jeremy Thorpe, keda süüdistati mõni aasta tagasi ühe oma homoseksuaalse sõbra mõrvamises. Elliott ütles, et Thorpe ei suutnud kunagi mõista, miks ta pärast kohut valimistel enam ei võitnud. Klassiline psühhopaat pole suuteline tajuma midagi tundelisel tasemel ega tunne end süüdi ja ta ei häbene sellise madala käitumise pärast nagu valetamine, varastamine või süü teiste kaela veeretamine. Paljud sellised psühhopaadid nagu Nero, Hitler ja Charles Manson olid suured massidele imponeerivad rahvajuhid.

Elliott kurtis ka selle üle, et ameerika psühhiaatrid keelduvad selliseid isikuid närvihaigeiks ja tõsiseid vaimseid häireid põdevaiks pidamast, nimetades neid ühiskonnas kohanematuiks.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

14. ja 15. veebr. dr. T. Sauks, tel. 461-0912

21. ja 22. veebr. dr. A. Mae, tel. 493-7231

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

on selgusele jõutud, et praegune vägikaikavedamine poola tööliste ja kommunistliku partei vahel on erakorraliselt suure tähtsusega kommunismi tulevikule ja tõenäoliselt kogu maailma edaspidisele poliitilisele arengule.

Poola armee ei ole seni mänginud nimetamisväärset rolli Poola sisepoliitilistesse küsimustesse sekkumisel ehkki armee kõrgem juhtkond on eranditult Poola kommunistliku partei liikmed. Kuigi poola armee moodustamisel pärast Teist maailmasõda selle tuumiku moodustasid sõja ajal Poolas põranda all tegutsenud poola kommunistliku „rahvaarmee" üksused ning N. Liidu territooriumil 1943. aastal organiseeritud Poola esimene ja teine armee, ei mänginud need väekoondised märkimisväärset rolli kui kommunistid hõivasid Poolas võimu 1947. ja 1948. aastate sündmustega. Olulise osa täitjaks sel puhul oli poolsõjaväeline Sisemise Julgeoleku Korpus või K.B.W.

Kuid poola sõjaväe praegune väljaõpe toimub N. Liidu eeskirjade kohaselt ja vene nõuandjate juhendusel. Poola sõdurite laskeharjutustel kasutatakse märklaudadeks NATO riikide tankide siluette ning iga sõdur peab ühe või kaks tundi oma väljaõppeajast iga päev kulutama poliitiliste loengute ja propaganda kuulamiseks.

Sõjaväelaste osa partei poliitika kujundamisel on siiski suhteliselt väike ja ehkki 85 protsenti ohvitseridest kuuluvad kommunistliku partei liikmeskonda, on partei keskkomitees reserveeritud sõjaväele ainult kolm kohta. Poola 210.000 mehelisest armeest on sõja korral 73 protsenti ette nähtud „välistegevuseks" ja saadetakse kohe rünnakule Põhja-Saksamaa suunas, kuna ülejäänud väeosad on ette nähtud „sisemiseks julgeoleku" kaitseks. Lääneriikide sõjaliste vaatlejate arvates on poola sõjalised üksused hästi treenitud ja suure võitlusvõimega.

Läänemaailmas puuduvad andmed kuivõrd suurel määral on poola sõjaväes mõjule pääsenud venelaste vastane meeleolu. Kuid samal ajal on paljud vaatlejad veendunud, et suur osa poola üksusi hakkab vene punaarmeele nende Poolasse sissetungimisel vastu. Sealjuures on põhjust oletada, et ükski poola sõdur ei hakka tulistama poola töölisi kui need partei korraldustele ei allu. On mõeldav, et sõdurid saadetakse tööliste massiliste streikide korral vabrikutesse tööliste kohustusi täitma, kuid see samm kujutab endast rohkem vabrikute sisseseadete kaitsemist kui tööprotsessi. Arvatakse, et tööliste korrale kutsumisel antakse tähtsamad ülesanded poliitilise politsei „julgeolekuüksustele", kes on küll „usaldusväärsed", kuid kelledest ei piisa siiski suurte vabrikute ja tehaste täielikuks okupeerimiseks ja seal korra kindlustamiseks.

Lõppjärelduseks on, et Poola kommunistlik valitsus ei saa oma sõjaväge usaldada ja seda sundida tööliste vastu relvajõudu kasutama. Poola kommunistlikul parteil puudub ilmselt ka jõud, autoriteet ja võim poola sõdureid venelastega koostööle suruda kui N. Liidu punaarmee okupatsioonijõud peaksid Poola territooriumile tungima. Olukord on seega väga komplitseeritud ja keeruline. Seda teab Poola valitsus ja seda teavad ka venelased ning sellest ongi tingitud, et tööllistele on Poolas tehtud nii palju ja nii suuri järelandmisi.

AMI

Eesti „sõjakurjategijate" nimesid ei avaldata

USA kohtuministeeriumi eriuurimiste osakonna direktori seletused

NEW YORK (VES) — Praegu järjest teravamalt päevakorrale tõusva n.n. sõjakuritegijate küsimuse selgitamiseks esitas siinsete eesti organisatsioonide esindaja kolonel Ylo Anson kohtuministeeriumi eriuurimiste osakonna direktorile Allan Ryanile mitmeid küsimusi eriti USA eestlaskonna osas. Eriti tähtis nendest küsimustest oli kohtuministeeriumi poolt eestlastele saadetud küsimusleht. Küsimused ning vastused järgnevad.

Kolonel Anson: Kuna me oleme jõudnud eesti rahvusgrupi juurde, kas võiksite öelda meile teadmiseks, kui palju eestlasi siinsest rahvusgrupist on sõjakuritegijatena uurimisel all, või kui palju neid uurimisele võetakse.

Direktor Ryan: Ma ei või seda informatsiooni avaldada. Ja ma seletan teile, miks mitte. Kogu informatsiooni juhtumite kohta, mis meil on uurimisel, koheldakse selle asutise poolt äärmise saladusega. Põhjus selleks on, et kui ma avaldaksin informatsiooni uurimise all olevate isikute kohta, uurimisel aga selgub, et isik ei ole süüdi, siis oleks isikule ülekohus toimunud juba tema nime nimetamisega seoses uurimisega.

Nii siis ma olen võtnud seisukoha, mitte avaldada informatsiooni uurimise all olevate juhtumite kohta.

Kui juhtum läheb kohtusse ja meie esitame materjalid, siis muutub asi avalikuks ja meie võime sellest rääkida piiratud ulatuses.

Aga arvude kohta, ma ei avalda neid. Tõepoolest, ma ei teagi seda. Meie ei pea nimestikke, kes on eesti rahvusest, või kes on ukrainlane või sakslane. Me lihtsalt peame nimestikku ja toimetame uurimist selle järele. Ma ei saaks teile arvu öelda isegi siis kui ma tahaksin seda teha. Ja ma ei taha.

Kolonel Anson: Tulles tagasi eesti rahvusgrupi juurde, kas on mingi põhjus, et eriuurimiste osakond otsib välja üksikisikuid, aga ei otsi kontakti rohkearvuliste eesti organisatsioonide juhtkonnaga rannikust rannikuni?

Direktor Ryan: Vastus selle küsimusele on, et ei ole. Ei ole põhjust. Meie ei ignoreeri teadlikult juhtkonda. Vastupidiselt, me teeme taotlusi mitmesuguste organisatsioonide juhtkonnaga ühendusse astuda nii palju kui me saame.

Raskus on selles, et meie tihti ei tea, missugused on ned organisatsioonid ja kes on nende juhid.

Üks asi, mida ma katsetasin möödunud aastal oli see, et ma püüdsin avastada rahvusgrupis juhtivatel positsioonidel olevaid isikuid. Avameelselt öeldes, meil ei olnud selles täielikku edu.

See on üks asi, millega me edasi töötame. On tähtis, mõista, et meie ei lähe teadlikult mööda rahvusgrupi juhtkonnast. Vastupidiselt, oleks kasulik kohata mitmesuguste gruppide juhte, neile selgitada, mida meie teeme ja taotleda nende abi.

Kolonel Anson: Eesti ühiskonnale USA-s saadeti laiali kirju, ja võib-olla sadeti neid isegi väljaspoole.

Kas võite selgitada, kust saadi aadressid uurimiste selle osa jaoks?

Direktor Ryan: Ma meeleldi selgitan seda. Aadressid saadi kõik ametlikest allikatest, peamiselt Immigratsiooni ja Naturalisatsiooni asutisest, kus peetakse nimestikud. Need nimestikud koostati immigrantide poolt täidetud küsimuslehtede põhjal immigrandi elukoha ja elukutse kohta enne USA-sse tulekut.

Mis meie tegime eesti rahvusgrupi osas, me lihtsalt kasutasime ametlikke materjale. Ja kuna meie olime eriti huvitatud Tartu ühiskonnast sõja ajal,

me töötasime läbi sõjaaja kohta käivad andmed, kirjutades välja Tartus elanud isikute nimed ja aadressid.

Me saatsime neile kirjad küsimusega, kas nad ei oleks head meiega koos töötama, meiega rääkima ja meile andma informatsiooni, mis neil võib olla olukorra kohta Tartus sõjaajal, sest üks meil käsil olev juhtum pärineb sealt ja sellest ajast.

Niisiis, kõik mis meie tegime, oli et me võtsime ametlikest allikatest andmed ja saatsime kirjad. Ja ma loodan, et seda võeti kui taotlust vabatahtlikult informatsiooni saamiseks ja mitte kui käsku või mingil viisil sundkirja. Kui seda mõisteti sundkirjana, siis ma vabandan. Ma püüdsin kirjutada kirja niisugusel viisil, teha selgeks, et tegemist oli taotlusega informatsiooni saamiseks, ja et meie otsisime inimesi, kes on nõus meiega koos töötama ja informatsiooni andma.

Kui kiri ei olnud selles osas küllalt selge, siis see on minu viga.

Kuid ma vähemalt teen asja nüüd selgeks nendele inimestele, kes kirja said, et see oli puhtakujuline taotlus ja isikutel on vabadus toimida nii, nagu nad soovivad. Ma loodan, et nad meiega koos töötavad, aga otsus on nende eneste teha.

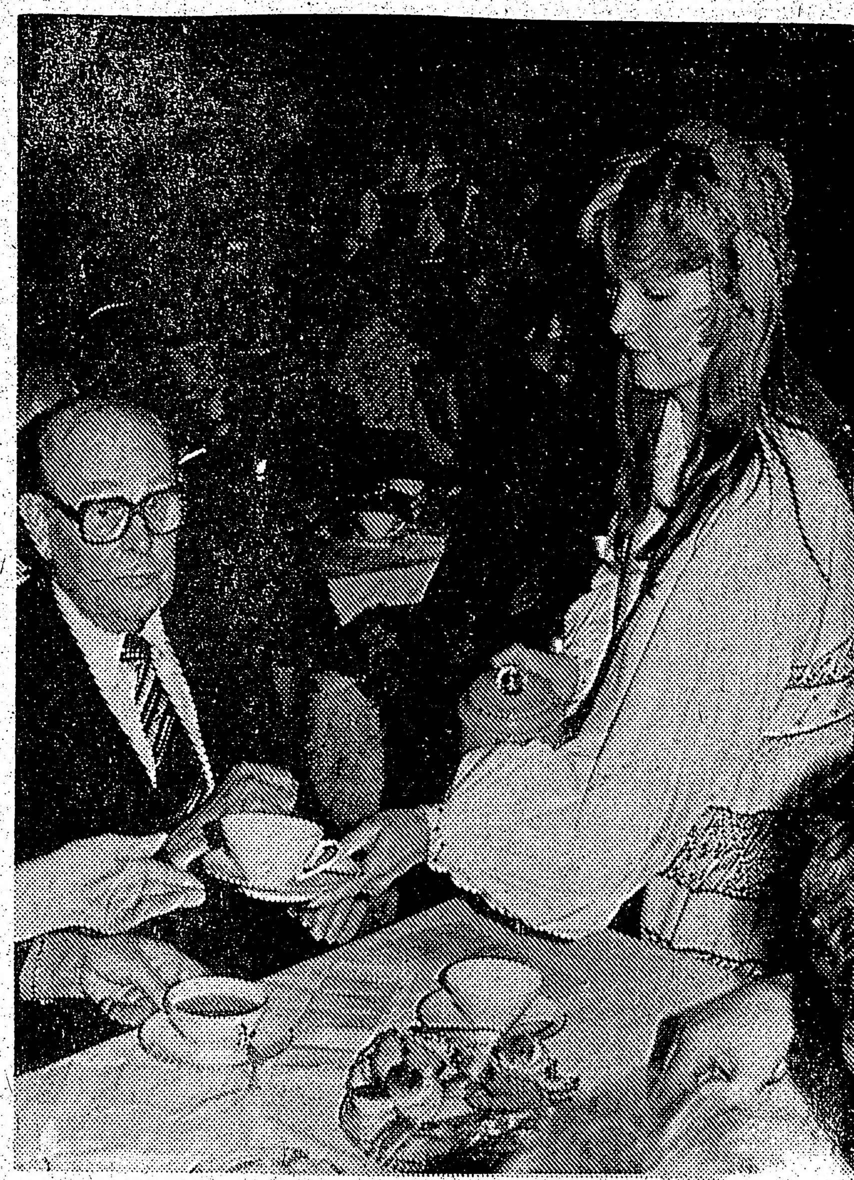

Pärast sõnalis-muusikalist osa Talihari '81 üritusel, pakuti kohvi. Pildil Ingrid Piil täitmas Eesti Abistamiskomitee esimehe Alfred Sepa kohvitassi. Foto: Vaba Eestlane

Lipuheiskajad „vabal asumisel"

Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskusele teatati okupeeritud kodumaalt, et Eesti Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril 1980 sini-must-valge lipu Tartu Toomkiriku varemeile heiskamise pärast vahistatud ja Tartu rahvakohtu poolt 15. mail 1980 pooleteiseks aastaks sunnitööle mõistetud Tallinna tehnikumi õpilased Raivo Hermlin ja Vello Sõstar (mõlemad Tallinnast) ja Olev Tiitson (Saaremaalt ning kaheks aastaks sunnitööle mõistetud eelmiste klassikaaslane Viljo Vilba (Tartust) on Tallinna vangilaagrist viidud Kohtla-Järvele. Seal on nad paigutatud ehitustööle, elavad valveta ühiselamus ja nende vanemad saavad neid vabalt külastada. Nõukogude mõiste kohaselt on nad öösel kohalolemise nõudega „vabal asumisel". Sunnitööl olevad koolinoored on adopteeritud Amnesty Internationali poolt. Eestlaste osas tegutsevad nende heaks skaudilipkonnad Rootsis, organisatsioonidevaheline abistamistoimkond Göteborgis, Rootsis ning hooldusgrupid ja üksikhooldajad USA-s, Kanadas, Austraalias ja Rootsis — kokku 15 hooldusühiku ulatuses.

Rahvuskomitee riiklikus Madriidi aruandes

Kongressi liikmetest ja ministeeriumide esindajatest koosnev Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Komisjon avaldas aruande Madriidi konverentsi esimese osa kohta. Rahvusgruppide ja inimõiguste organisatsioonide hulgas, mis konverentsi algosas olid Madriidis mitmesugused aktsioone teostamas, mainitakse ka Eesti Rahvuskomiteed, keda esindas Juhan Simonson.

Aruandes avaldatakse ka kokkuvõte USA delegatsiooni aseesimehe Warren Zimmermani kõnest käsitades USA poliitikat Eesti, Läti ja Leedu iseseisvuse jätkuva tunnustamise küsimuses. (VES)

Hamiltonis kõlas populaarne laul

Rahvarohke „pop-kontsert" kooride ja solistide osavõtul

HAMILTON (VE) — Lõbus ja omapärane „Pop-kontsert" toimus Hamiltonis 31. jaan. kell 7 õhtul „First Place" ilusas auditooriumis, milline uudsus oli kokku meelitanud hulgaliselt laulusõpru kaugelt ja lähedalt. Alguses rivistus lavale rõõmsailmeline segakoor ja Helletajad. Tundus, et Segakoori ridu oli talvine aeg „näpistanud" liikmete puudumise tõttu. Õhtu avas koorijuht Olaf Kopvillem lühikese ja humoorika tervitusega.

Koorijuhi sõnadele järgnes koorilt „Tervituslaul" O. Kopvillemi klaverisaatel. Instrumentaal-saatjateks olid H. Liiv trummidel ja F. Holst kitarril. Kava algas sügismeloodiaga „Sügislehed", solistiks sopran Valve Tali, väikeste vahepaladega O. Kopvillemilt klaveril. Õhtune kava vaheldus lõbusate vahemärkustega koorijuhilt. Omale lohutuseks ja teistele Floridas viibijatele trotsiks kõlas „Naudin talve" Valve Tali ja O. Kopvillemi ühisel esitusel.

Järgnes vanemale põlvele hästi tuntud ja mälestusi elustav „Põhjavalge naine" koorilt ning haruldaselt hästi seatud sooloosadega sopran V. Talilt.

Järgnes temperamentselt esitatud pala „Kui kevad saabunud" V. Tali ja koorijuhi laulu ning klaveri saatel. Hästi lõbusalt kõlas koorilt „Mai kuu", millise tuttavad read panid muigama muhedalt nii mõnegi kuulaja.

Järgmisena kõlas „Helletajatelt", kelle read on aastatega tublisti hõrenenud, kuid kes on sama nooruslikud ja särasilmsed O. Kopvillemi akordioni saatel „Rohelised niidud" „Lastelaulud" ja „Sauna taga". Noortele avaldati kiitust tugeva aplausiga.

Kavaga jõuti südasuveni. Koor, Helletajad, instrumentaal-saatjad ja O. Kopvillem klaveril esitasid „Ristikhein". Meeldivalt esitas V. Tali „Ära võõraks jää", millele järgnes pala „Lauluga". Ettekanne oli kena ja meeldiv.

Kava lõpuossa olid jäetud operetiviisid ja enam tuntud lood. Esimeseks „Viin, mu unelmate linn" koorilt, sooloosas meeldivas esituses sopran V. Tali. Kava jätkus tuntud lõbusa ettekandega „Möldri neiu" koorilt, solist V. Talilt ning teise andeka solistina kalamehe osas tuntud näitleja Edgar Kink.

See laul kujuneski õhtu kõrgpunktiks, kuna aplaus oli kestev ning paluti korrata.

Klaverisaade ning lühikesed vahelaulud olid koorijuhi vilunud kätes.

Oligi jõutud kava lõpupalani. Koorilt, Helletajatelt, orkestrilt ning klaverilt kõlas hoogsalt ja lõbusalt „Fiesta". Seegi tuli kordamisele. Toreda kava ja paraja pikkusega õhtu jättis kõige parema mulje, mida tõendas ka kaua kestev aplaus.

Segakoori esinaine Vilma Landers tänas koori nimel soliste, koorijuhti ja orkestri liikmeid, mille järele koori liige Peeter Lepson andis solist Valve Talile üle kimbu punaseid nelke. Nelkidega tänati ka õhtu „uut" solisti E. Kinku. Erilise tänuga anti lilled üle aga õhtu „hingele" Olaf Kopvillemile. Helletajate poolt andis Tiina Rammo koorijuhile kollaseid roose tänuks vaeva ja sõbraliku koostöö eest.

Austraallane ostis Londoni „Times'i"

Londoni „Times", mõjuvõimsamaid ajalehti maailmas, jäi rahalistesse raskustesse ja selle ostis nüüd ära Austraalia ajalehe-kuningas Rupert Murdoch, kelle valdusse kuulub kolmel mandril sadakond ajalehte. Inglismaal on Murdochil juba kaks hästiminevat ajalehte.

Londonis on avaldatud kartust, kas Murdoch ei vii soliidse „Times'i" kõmulehtede tasemele. Ajalehe-kuningas on ise väitnud, et lehe tase jääb endiseks. R. Murdoch omab New Yorgis „N. Y. Post'i" jt. väljaandeid. Ta on külastanud ka Eesti Maja. Tema naine on pool eestlannat, pool iirlannat.

Harknate kingitus Rutgersi ülikoolile

Kolm aastat tagasi korraldati näitus Rutgersi ülikooli kunstigaleriis Harknatele kuuluva Kolumbuse eelajastu Peruust pärineva keraamiliste esemete kogule. Kogu haarab ajajärke 2000 a.e. Kr. kuni Kolumbuse tulekuni Ameerikasse.

Nüüd on see kogu kingitud Harknate poolt Rutgersi ülikoolile, kus ehitamisel uus 3 miljoni dollariline kunstimuuseum. Ligi 70-esemeline kogu saab seal alalise kodu. Kingi väärtust hinnati üleandmisel New Yorgi kunstiasjatundjate poolt 65.000—70.000 dollarile. (VES)

Rootsi vananeb

STOKHOLM (EPL) — Rootsi rahvastik kasvab aeglaselt kuni aastani 1990, tõustes 8,4 miljonini (praegu 8,3 milj.) Hiljem hakkab rahva arv vähenema ja langeb aastaks 2025 8,1 miljonile.

Kuni aastani 1990 toimub sündimuste ülejääk. Tendentsiks on aga sündimuste vähenemine. Praegu 50-aastased naised on sünnitanud keskmiselt 2,2 last naise kohta, praegu 40-aastased 1,9—2,0 last. Neist nooremad sünnitavad prognoosi järgi ainult 1,8 last naise kohta. Vajalik oleks rahvaarvu ülalhoidmiseks vähemalt 2,1 last.

Naiste keskmine vanus on praegu 78,6 aastat, meeste keskmine vanus ainult 72,4 aastat. Selle tõttu on sajandivahetusel kolmest pensionärist kaks naist ja ainult üks mees.

Rootsis kavatsetakse põhjalikult küsitleda 5000 naist kõigist kihtidest ja kõigis vanustes, et saada ainet täpsemateks prognoosideks.

Ka Reaganil sugulus eestlastega

„Vaba Eesti Sõnale" kirjutatakse Philadelphiast:

Ronald Reagan on teadaolevalt kolmas Ühendriikide president, kellel on sugulussidemed eestlastega.

Esimene oli John F. Kennedy, kelle „second cousin" ehk teise sugupõlve nõbu on abielus eestlannaga. Teine oli Jimmy Carter, kelle naisevend on abielus eestlannaga. Kolmandaks „eestlastele sugulaseks" presidendiks on Ronald Reagan, kelle „third cousin" on abielus eestlase Agu Änilisega. (VES)

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	**$38.—**	**$42.—**
Poolaastas	**$21.—**	**$23.—**
Veerandaastas	**$11.—**	**$12.—**

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	**$61.—**	**$67.—**
Poolaastas	**$33.—**	**$35.50**
Veerandaastas	**$17.—**	**$18.50**

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada **Free Estonian Publishers nimele.**

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ____ " ______ 19 . Tellimise katteks lisan $ ______ siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ______________________

Aadress ______________________

PIKAAJALISE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS ARMAS ABIKAASA, EMA JA VANAEMA

MAGDALEENA AADLI

Sündinud 10. detsembril 1907 Tallinnas
Surnud 4. veebruaril 1981 Oakvilles

Mälestavad kurbuses

ABIKAASA
tütar MILVI
tütretütred: IIVI abikaasaga
KAI
LEILA

Puhka rahus!

PIKAAJALISE HAIGUSE JÄRELE LAHKUNUD KAASMAALAST

MAGDALEENA AADLI't

sündinud 10. detsembril 1907 a. Tallinnas
surnud 4. veebruaril 1981 a. Oakvilles

Mälestavad kurbuses Royal Beachi eestlased.

K. AASPERE abikaasaga
R. HÖBE abikaasaga
E. JUKK abikaasaga
T. JENS abikaasaga
P. LEETMAA abikaasaga
E. LOOD abikaasaga
H. LUUKAS
O. LUUKAS abikaasaga
M. MARRAS
E. MARTINSON
J. MARTVEE abikaasaga
O. MEIDLA abikaasaga
E. MÖLLER abikaasaga
K. MÖLLER abikaasaga
G. NAPP abikaasaga
L. OBAK
A. PARI
A. PÄRNA
O. PÄÄBO
E. ROO
O. ROOSENBERG abikaasaga
M. SUTT
J. SÄÄGI abikaasaga

Mälestus jääb!
Puhka rahus!

KODUMAAL SURNUD KALLIST ÕDE JA TÄDI

LILLA TÜRNA't

sündinud ja surnud Hiiumaal

mälestavad

õde ADA JÕE abikaasaga
VAIKE KÜLVET abikaasaga
TIIU KOLGA perekonnaga

ARMAST ÕDE, TÄDI JA VANATÄDI

MARIE SEPPEL'it

neiuna Engso
* 13. detsembril 1900 Hiiumaal
† 3. veebruaril 1981 Göteborg'is

mälestavad leinas

JOOSEP ENGSO abikaasaga
HERMELINE NIIT abikaasaga
HELGA UUSÕUE perekonnaga
NOORA VALTER perekonnaga
SILVIA MARTIN abikaasaga

ÕNNETU SURMA LÄBI LAHKUNUD ARMAST

ANDRUS MARTIN VASILA't

leinavad

AAMA ja HENNO
EHA perekonnaga
SIIRI
FRED

VAIKSELT LAHKUS MANALASSE MEIE HEA JA ARMAS

ARMIN VAHER

Sündinud 5. sept. 1911 Narvas
Surnud 7. veebr. 1981 Uxbridge's

Sügavas leinas

abikaasa LISANNE-MELITA
tütar IRJE-ANN perekonnaga
poeg EIK perekonnaga
poeg ENN abikaasaga
Eestis:
õde MARET abikaasaga
õde LOREIDA perekonnaga
õde HELJU
Arvukas sugulaste pere

Ärasaatmine toimub laupäeval, 14. veebruaril, kell 10.00 e.l. Peetri kirikust ja muldasängitamine Mt. Pleasanti kalmistul.

KODUMAAL, EESTIS, SURMA LÄBI LAHKUNUD ARMAST POEGA

ARNOLD'it

sündinud 17. mail 1923 Tallinnas
surnud 30. jaanuaril 1981 Tallinnas

Keegi ei enam: „Ema" — hüüa
käsi kirjakest ei püüa
Jalg ei astu rõõmuga,
kõik on külm ja eluta.

Puhka rahus, kallis poeg —
kodumaa mullas oma isa kõrval!

mälestab sügavas leinas

ROSALIE TUULING

PIKA RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MEIE ARMAS ÕDE

SALME ALLES

Sündinud ROOSI
Surnud Viljandis

Sügavas leinas

HILJA TÕIGAST abikaasaga
VAIKI REIMAN

Puhka rahus!

SÜDAMLIK KAASTUNNE JUTA REINHOLM'ILE JA PERELE TEMA ARMSA VENNA

GEORGE ELBRE

surma puhul

Sündinud 10. augustil 1921 Tallinnas
Surnud 3. veebruaril 1981 Torontos

Mälestavad kurbuses

HEINO KIREMIA
LIA ja HELMUT LELOV
MEERI ja RICHARD METSLANG
ILSE ja VERNER NEUDORF
REET RANNIK
ASTA ja PAUL TOOMSALU
HERMI VOODER

E HEA JA ARMAS

HER

Narvas

bridge's

SANNE-MELITA
ANN perekonnaga
erekonnaga
bikaasaga

abikaasaga
DA perekonnaga

gulaste pere

st ja muldasängitamine

HKUNUD

linnas
linnas

avas leinas
IE TUULING

MEIE ARMAS ÕDE

S

AST abikaasaga
AN

ARMSA VENNA

OV
METSLANG
UDORF

MSALU

SURMA LÄBI LAHKUNUD KALLIST ABIKAASAT, ÕDE JA TÄDI

ALIDE PRUUL'i

surnud 7. veebruaril 1981 Torontos

mälestavad

abikaasa VEDJA PRUUL lastega
ÕDE lastega ja vennalapsed Kodu-Eestis

Armsat

ARMIN VAHER'it

mälestavad leinas ja avaldavad sügavat kaastunnet lahkunu abikaasa LISANNE'le ja IRJE-ANN'ele perekonnaga

ENE ja ALFRED TAMM

Endist kaastöölist ja sõpra

MAGDALEENA AADLI't

mälestavad leinas

LOORA LEINVEER abikaasaga
LAINA PALIAS abikaasaga
MAGDA MICHELIS
ELLA KALDMAA
LINDA LAUF abikaasaga
AGNES SOOSALU abikaasaga
AMANDA KANN

Mina olen ülestõusmine ja elu."

ARMIN VAHER'it

leinavad

ENDEL, REGINA ja MARIE

Armast sugulast

MAGDALEENA AADLI't

mälestavad leinas

MAIE ja HENNO SILLASTE lastega
MAGDALEENA SILLASTE

Armast sõpra

ARMIN VAHER'it

mälestavad leinas

JAAK HAIBA abikaasaga
FERDINAND MALKOV abikaasaga
HANS PENT abikaasaga
RUDOLF PASS perekonnaga
MEINHARD NIINVEE
HILDA LEHOLA
ELLI PETERSON
ALICE SAAGE

Lahkunud koolivenda

EERIK LEPP'a

mälestab leinas

REALISTIDE KOONDIS KANADAS

Mälestame leinas armast sõpra ja head perekonnatuttavat

ARMIN VAHER'it

Südamlikus kaastundes leinavale perekonnale

JOHANNES SÄÄGI abikaasaga
TAIVO SÄÄGI
JAAN MARTVEE abikaasaga

Avaldame südamlikku kaastunnet armsale sõbrale ASTA TOPPI'le tema abikaasa

HUGO TOPPI

surma puhul.

SIIRI MUNA abikaasaga
MARA PÜTSEP abikaasaga

Lugupeetud krundiomanikku

ARMIN VAHER'it

mälestab

ÜHING EESTI KRUNDIOMANIKUD JÕEKÄÄRUL

Ootamata vara lahkus

MALLE KANGUR

Sündinud Kägu

Teda mälestavad

OSKAR ja ERIKA KUUSK

Kallist sõpra

ALIDE PRUUL'i

mälestab

perekond PROSTANG

Õiendus

Teisip., 27. jaan. 1981 nr. 7 „Vaba Eestlases" ilmunud SAIDE EERO leinakuulutuses on leinaja nimes viga. Leinaja õige nimi on — kolonel-leitnant **KARL LIIVOLA,** mitte Liivoja nagu trükitud on.

ESTO MUTUAL FUND, LTD
Aktsia hind 4. veebr. $14.55
145 King St. W., Room 1900
Toronto, Ont. M5H 1J8
Telefon päeval 364-1131
õhtu 925-6812

Vajatakse

lapsekasvatajat

Markham & Kingston Rd. rajoonis

Vanem daam, kellel jõudu ja tahet hoolitseda 2-aastase poisi eest.
Korter, toit tasuta. Nädalalõpud vabad. Palk kokkuleppel.

Hel. tel. 267-5572 õhtul pärast 7.

Võtan üksikuid pensionäre perekonda. Täielik hoolitsemine.

KOIDULA KITTASK, tel. 469-1368

Ühiselt vastu probleemidele

Hamiltoni eesti võitlejate osavõturohke peakoosolek

HAMILTON (VE) — Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühingu osavõjaterohke ja sihikindel peakoosolek toimus Hamiltoni YMCA ruumes. Kokkutuleku avas esimees A. Jurs, mälestades läinud aasta jookusl mulda varisenud kaasvõitlejat Rudo Saidlat. Koosoleku juhatajaks valiti A. Jurs ja protokollijaks E. Lindaja.

Tegevusaruande esitas ühingu esimees, millest selgus, et läinud aasta oli olnud eriti üritusterohke. Ühing, eriti juhatus, ei olnud mitte ainult osa võtnud võitlejate ühingute tegevusest, vaid olnud Hamiltoni eestlaste esindajaks ka poliitilisel rindel. Löödi kaasa poolakate protesti üritusele, Katõni mälestussamba avamisele ja ukrainlaste kommunistide vastastele ettevõtetele.

Rõõmuga võidi märkida, et sidemed poola ja ukraina vabadusvõitlejatega on süvenenud.

Ühiselt on püütud samu põhimõtteid rakendada kohalikus Ida-Euroopa rahvaste organisatsioonis SEEN (Society of Eastern European Nations). Ühingu liikmeskond on täie jõuga kaasa aidanud Ülemaailmse Vabadusvõitlejate Keskuse nimel kol. A. Rebase ja kol. ltn. H. Riipalu mälestusmärkide püstitamisele Seedriorus.

Kassa aruande esitas laekur L. Ploom. Ühingu majanduslik seisukord on tugeval alusel, eriti edukad on olnud sõjavigastatute korjandused, milliste kogusumma on ületanud juba $20.000.00. Keskuse poolt algatatud Vabadusvõitlejate Fondi korjandus leidis Hamiltoni eestlaskonna tugevat toetust. Korjandus jatkub ja summad jagatakse vajaduse järele Keskuse juhtnööride kohaselt.

Liikmemaksu tõsteti $6.00 aastas. Eelarve kinnitati $2200.00 aastas.

Tuues ette ühingu tegevuskava, toonitas sekretär E. Lindaja kõikide liikmete kaasalöömise vajadust. Vabadusvõitluse toetamine on kõikide välis-eestlaste pühaks kohuseks. Peame valmis olema nende jõudude vastu, kes kommunistlike agentide nõudel on hakanud tembeldama meie kaasmaalasi „sõjakurjategijateks". Sekretär avaldas lootust, et liikmeskond ja kaasvõitlejad üle kogu maailma rohkem kaasa aitaksid Keskuse esimehe A. Jursi tegevusele II maailmasõja ajaloo kirjutamisele. See teos, toimetaja andmetel, ei ole mitte ainult kuivade faktide kirjeldamine, vaid koosneb ka üksikute vahejuhtumite kirjeldamisest.

Valimistel tehti ettepanek valida endine esimees A. Jurs tagasi, kes sellega nõustus tingimusel, kui valitakse tagasi ka endine juhatus.

Nii siis valiti uus juhatus koosseisus: esimees A. Jurs, liikmed H. Lember, L. Ploom, A. Voode ja E. Lindaja. Asemikkudeks M. Pihlak, ja W. Marge. Revisjonikomisjoni F. Koger, M. Pertens, O. Poltov, asemikuks O. Õunapuu. Aukohus: A. Pärna, H. Mölder ja V. Viitre. K.E.V.Ü. Liidu esindajad: E. Tiilen, O. Poltov, M. Pihlak ja F. Koger. Hamilton Baltic Corps esindajateks: A. Jurs, A. Voode ja H. Mölder. „SEEN" esindajateks: A. Jurs, A. Lepson ja E. Lindaja. Baltic Vets League in Canada: A. Jurs ja L. Ploom.

Läbirääkimiste jooksul tõstis E. Tiilen üles ühingule võitlejate sümboliga sõrmuse valmistamise. Peakoosolek tegi juhatusele ettepaneku esitada järgmiseks koosolekuks kavand ja eelarve.

Pärast koosolekut toimus omavaheline koosviibimine, mis kestis varase õhtuni.

Teadaanne pensionäridele

Klubi koosviibimine kohvilauaga toimub neljapäeval, 19. veebruaril algusega kell 2.30 p.l. Eesti Maja suures saalis, millest klubi liikmeid ja külalisi palume osa võtta.

Juhatus

EKK Kontsertbüroo kolmas seeriakontsert

Kolmas EKK Kontsertbüroo kontsert pakkus väga vähesele kuulajaskonnale näite kaasaegsest klaveriloomingust. Michael Nymani poolt esitatud tema kaks helitööd, „1-100" ja „A Neat Slice of Masterpiece" olid uue helikeelega. Eksperimentaalne muusika püüab leida uut ja Nymani esimene töö koosneski 100-st akordist, mida arendati lihtsalt ja aeglaselt varem helilindistatud neljal simultaansel aga sünkroniseerimatul helilindil, kusjuures igale akordile anti võimalus hajudes kustuda.

Teises töös oli kasutatud kaheksat akordi, aga neile anti pidevate variatsioonidega, eritempodega ja meloodiatega vahelduvust, mis selle pika töö hoidis raiuvate rütmide ja kohati meeleoluka sensitiivsuse kontrastsuse vormis. Eesti heliloojaist on samas liinis loonud Arvo Pärt, kes on samuti püüdnud minimaalselt vähesete akordidega väga palju öelda.

M. Nyman mängis poolteistunnilise töödepaari ilma vahepausita ja hoidis kuulajad huvitatuina, millele helilindilt bravuurne lõpuosa andis punkti.

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8892

SPORT

Eesti Suusaklubi võidukas

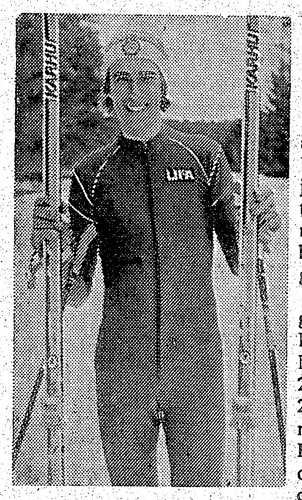

ALLAN MÄGI

31. jaan ja 1. veebr. nädalalõpul peetud Soome Udora suusavõistlustel võitis Kalevi Suusaklubi meeskond võistluste viimase ala 4 x 5 km teatesuusatamise tervelt 2 min 45 sek-ga. Kalevi meeskonnas suusatas esimeses vahetuses Robert Vellend, teises Allan Mägi, kolmandana Lutz Luckow ja lõpetas Martin Vellend. Teiseks tuli Sisu I ja kolmandaks Queens ülikooli meeskond. Viimases suusatas kaasa eestlane Mihkel Vasila. Võistlusest võttis osa 16 meeskonda.

Individuaalselt tuli Robert laupäeval 16 km-s teiseks ja pühapäeval 8 kms kolmandaks. Vend Martin tuli mõlemal päeval neljandaks. Neil oli mõlemal ka ebaõnne — Robert murdis laupäeval ja Martin pühapäeval kepi. Noor Allan Mägi võitis ülekaalukalt oma klassi. Vanemate meeste klassis tuli Ülo Vastopä kolmandaks, Uno Limit neljandaks. 45 ja üle naiste klassis tuli Maimo Kivilo teiseks.

Pühapäeval toimunud laske-suusatamise võistluse tuli 45 ja üle meeste klassis Theo Vellend esimeseks ja Uno Limit teiseks.

Kuulutamine

„VABA EESTLASES"

täidab oma eesmärgi!

Spordiuudiseid kodumaalt

Jaanuari alul toimusid Tallinna lahtised sise-kergejõustiku võistlused kus naistest Saima Tiik äratas oma tulemustega tähelepanu. Ta kordas 60 m jooksus Eesti rekordi ajaga 7,5, tuli esikohtadele veel kaugushüppes 5.69 ja 60 m tõkkejooksus 8,4-ga. Meeste poolel tekitas elevust Priit Raudsepa võit samal distantsil ajaga 6,7. Ta sai esikoha veel kaugushüppes tagajärjega 7.15.

Põnevust tekitas ka meeste kõrgushüpe, kus esikohale tuli Heiki Kask tulemusega 2.16, teiseks jäi Margus Püümets isikliku rekordiga 2.10, kolmandaks Allan Elerand 2.05. Kõrgushüpe äratas tähelepanu ka noorte klassis, kus Aivar Bergmann, kes kaks päeva varem oli hüpanud Tartus 2.00, lisas juurde veel 3 sentimeetrit.

Muudest tagajärgedest: teivashüpe — R. Sokk 4.70, R. Lindal 4.60; kuulitõuge — E. Rohula 17.57, teine A. Savest 17.12.

Spordimärkmik

Prantsuse teivashüppekuulsus Thierry Vigneron hüppas Lyonis peetud kergejõustiku sisevõistlustel teivashüppes 5.70, mis on uueks kuid veel mitteametlikuks sisevõistluste maailmarekordiks. Endine rekord 5.69 kuulus venelasele Konstantin Volkovile. Välisvõistluste ametlik maailmarekord 5.78 kuulub poolakale Wladyslaw Kozakiewiczile, kes selle saavutas möödunud aastal Moskvas peetud olümpiamängudel.

☆

Uus-Meremaal, Christchurchis peetud rahvusvahelistel ujumisvõistlustel, mis on osaks Uus Meremaa Suvistest Spordimängudest, on hästi esinenud Kanada ujujad. Alex Baumann Sudburyst võitis kuldmedali 200 m kompleksujumises ja pronksmedali 200 m vabaujumises. Baumanni tagajärg oli 2.05,45. Teisele kohale jäänud Jeff Riddle Edmontonist sai tagajärje 2.09,57.

Meeste 200 m liblikujumises sai kuldmedali Levente Mady Torontost ajaga 2.03,89, kuna J. Riddle jäi neljandale kohale. Kuldmedalile tuli veel Lisa Borsholt Vancouverist 200 m vabaujumises ajaga 2.38,60. Carol Klimper Torontost sai hõbemedali 100 m vabaujumises ajaga 58,39.

RISTSÕNA Nr. 1052

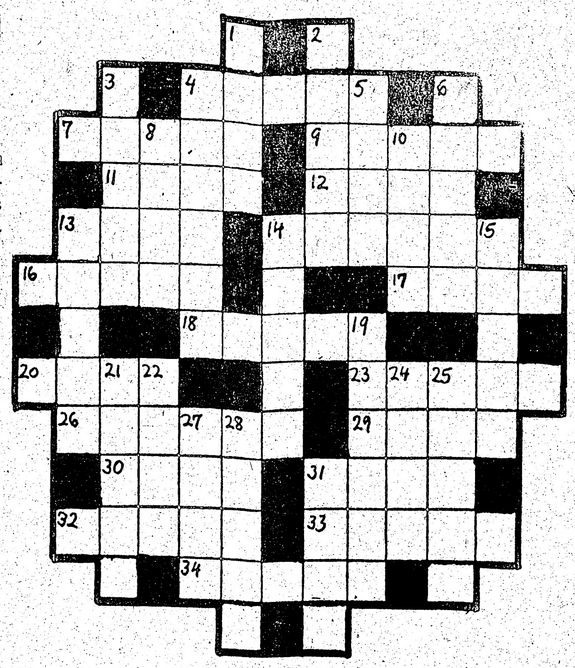

Põikread: 4. Paguluses surnud eesti muusikamees, 7. Ühe teose ja mitme ooperi peategelane, 9. Kuju Vanas Testamendis, 11. Riik Aasias, 12. Okastega loom, 13. Maa meres, 14. Element, metall, 16. Laming Eesti Vabadussõjas, 17. Populaarsete Metsiku Lääne teoste autor, 18. Üldarv, 20. Number, 23. Ilma vigadeta, 26. Populaarne eesti lavatäht, 29. . . . malla — koht Virumaal, 30. Suur valu, 31. Anglosaksi mõõtühik, 32. Loodusenähe, 33. Vöönd, 34. Muinasjutuline hiiglane.

Püstread: 1. Taani mehenimi, 2. Tuntud nimi optiliste riistade alal, 3. Lõuna-Aafrika riigimees, 5. Toiduaine, 6. Elukutse, 8. Tuntud eesti laulja eesnimi, 10. Kala, 13. Sõjaväelane, 14. Hurtsik, 15. Ooper ja naisenimi, 19. Ettemaks, 21. Lehtpuumets, 22. Sort, 24. Eesti ette-

Endel Rubergi akvarell soome ajakirja kaanepildiks

Kanadas, Vancouveris neljandat aastat ilmuva ajakirja „Aikamme" (Meie aeg) on valinud oma möödunud aasta viimase talvenumbri kaanepildiks ühe Endel Rubergi külmutustehnilise akvarelli, milles eriti õnnestunult on väljendatud kunstnikule omapärases stiilis talvemeeleolu.

RISTSÕNA Nr. 1051 LAHENDUS

Põikread: 1. Vanemuine, 7. Keg, 9. Ismael, 10. Natt, 11. Imik, 12. Tilgad, 13. Musket, 15. ASEA, 16. Automaat, 19. Kuldkala, 21. Seon, 23. Ahtake, 24. Benito, 27. Stoi, 28. Emak, 30 .Lammas, 31. Lei, 32. Reaalkool.

Püstread: 1. Von, 2. Alatus, 3. Eetika, 4. Unistaja, 5. Niit, 6. Eskimo, 7. Kang, 8. Gladstone, 13. Maskiball, 14. Sell, 17. Traagika, 18. Alea, 20. Kutsar, 21. Streik, 22. Oktavo, 25. Nimi, 26. Otse, 29. Kel.

Tagasi pikast vangistusest

STOKHOLM — Pärast viieaastast sunnitööd vabanesid 1975-nda aasta nn. Tallinna protsessi kaebealused Artjom Jushkevits ja Mati Kiirend möödunud detsembris ja Sergei Soldatov jaanuaris — just siis, kui käimas oli uus Tallinna protsess.

Kui eelmisel korral oli maksimumkaristuseks viis aastat, siis seekord oli maksimum kahekordne — Mart Niklus peab sunnitööl olema 10 aastat ning peale selle viis aastat Siberis asumisel.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Arvo Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	26.—	$1.—
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Enn Nõu — VASTUVETT	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	25
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

11.

Mõned lapsed, kes isa Joosepi armust kümme aastat said ja nüüd juba üheksa ära on laagerdanud — lasti koju. Üks mu noor sõber Kuno jõudis juba Kohtla-Järvelt mulle kirjagi saata. Ta oli 14-aastane, kui tribunaali ette veeti. Aga nüüd on noormees Vorkutas kaevuritööd nii armastama hakanud, et ei läinudki koju Tallinna, vaid hakkas Kohtla-Järvel põlevkivi murdma . . See olevat tasuv töö!

Kas ka mõni invaliid päris lahti on lastud, seda ma ei tea. Igatahes nõuti meil streigi päevil vabadust lastele kui ka santidele. Kangropool kirjutas Intast, et sinna olevat hulgatu arv invaliide kokku veetud — traatide vahele ikka. Olevat seal üks suur vanadekodu — quasi una parodia domus invalidorum.

„Vabakäiguga vang" on tõsiasi. Kuna minu kümnest aastast enam üht tervetki järele pole jäänud, siis ähvardab mind sama saatus ehk staatus. Vist juba järgmisel nädalal lähen oma raudteelõigule ilma koera ja valvurita, palja propuski imejõuga. Niiviisi käib juba kümmekond meest kaevanduse vahet ja ütlevad end väga „vabadena" tundvat. Nõukogude vabadus on nüüd soodsad eeldused loonud tööentusiasmiks, millega vang streikide ja rahutuste ajal kallile kodumaale kadumaläinud töö- ja toodangutunnid vähemasti topelt tasub. Selle aasta algusest peale arvestatavat hea töö puhul 2—3 päeva ühe eest — ja on juba mõni mees enne tähtaega väravate taha lastud . . . Mitmed optimistid vehivad praegu 140%-lisi töönorme päevas, heas usus, et väravate taga see õige paradiis, ikka peab olemagi. Aga Kremli humanismilained käivad veelgi kõrgemalt: laagrite vaheline suhtlus ja kunstibrigaadide ainevahetus (palun vabandust, kultuurivahetus ikka) ulatub juba sinnamaani, et korraldatavat kaevanduste vaheline jalgpalliturniir — ja vangid mängivat; seitsmenda „komando" koostati juba enne lume minekut. Siin on kapteniks ungari spetsialist salakuulaja Nagy, kes olevat Budapesti ülikooli lõpetanud jalgpalli erialal. Ta värbas endale eestlasest väravavahi Kupitsa ja kesktormajaks ei vähem kui doktor Sojakirovi — nagu venelased ta nime välja loevad.

Staadion, kus eelmisel suvel toimus mälestusväärne kohtamine armeekindral Maslennikoviga, on praegu veel lume all, aga teoreetiline treening klubis on juba alanud. Doktor väidab, et see ei toimu leninismi alusel, see vend polevat futist aru saanud.

Arvasin selle uudise huvitavaks, sest ega jalgpallinaiskondi teil vist ei ole. — „Hotell" on teil kindlasti, seesugune olevat iga retshlaagri väravate taga — hea vang, kes tubli tööga oma süüd lunastab, võib seal vastu võtta oma abikaasa kolm kuni seitse ööpäeva järjesti.

Kommertssöökla magusate makaronidega on teile samuti vist hästi tuttav? Ja kontserdid. Ja kino. Küllap „meesansamblid" naistele vist tõhusamat mõju avaldavad kui meile. Aga meilegi on sattunud naissoliste, nii üks eesti tantsijanna hollandi perekonnanimega, kelle jutule meie poistest oli pääsenud KVCh kunstnikud Rohusalu ja Hiireste. Korjandusega pandi kokku 400 rubla saiaraha, sest Jaana (või Tatjana?) tantsis vene balleti nii täisrahvuslikus eesti vaimus, et poisid ei saanud jätta tähele panemata ta kaebusi oma viletsa olukorra üle. See kaunitar lubas kohe kui võimalik jälle Seitsmendasse tantsima tulla.

Kallis asi on vabadus, mida meile antakse, aga veel kallim on naine, keda kas või viis minutitki näidatakse. Mitu meest käis mulle kinnitamas, et näha elusat eesti naist kümne meetri kauguselt on olnud neile aastakümne kõige suurem elamus . . . Suguvendade hasart ajas mõnele natuke hirmu peale ja tantsijanna imeilu vahtimise asemel kirjutasin sõbrukestest paar epigrammi, mille pärast mitu meest minu peale veel senini viha kannavad; aga on neidki kes minu parteisse lõid . . .

Peale kindral Beckeri ja Austria diplomaadi Egon Blumi on siin vähe mehi, kes minu arvamust jagavad, et kogu see tsirkus ja vabaduste sirgi-migri on Kremli juutide kärbsepaber, millele meie väsinud vangid on juba lennanud.

Sellesama teile tuntud meesteansambli vilepuhuja Jaak tõi mulle Teie kirja. Ta tuli koos tshellist Simpsoniga — ja pisut juttugi puhuti. Mulle tegi suurt lusti kuulata Simpsoni kirjeldust sellest vaimustatud vastuvõtust, mis neile naistelaagri kontserdil osaks saanud. Mehed olid vaimselt pea jao pikemad kui mina, sest nemad olid päris vis a vis Teiega vestelnud mitu tundi — aga mina mitte.

Noh, muide, kirju tuleb mul palju kirjutada, aga venekeelseid, sest eesti tsensorit meie laagrile pole veel leitud. Mehed vene tähti ei tunne ja mina oma senises öövahi ametis (notshnoi dnivolnõi) olen paras vend, nende meelest, nende ge all on shahtis dünamiit plahvanaistele ja pruutidele kirjutama. tama pandud ja mõni suri talle Olen enamasti teinud ilusaid arkaela lastud palgivirna al' „Vere-mastuskirju apostel Pauluse kirja tasujad on tabamata, olgugi, et Korintuse rahvale (XIII ptk.) vari-kumm iga tapmise järele oma 40 eerides. Nad saavad ka venekeelmeest laseb isolaatorisse vedada ja seid vastuseid ja tulevad nendega need tappi saadab. Nii kui tapp on minu juurde — tõlkima. läinud — järgneb uus tapmine. Oli

Ühe puusepa naine, asumisel Si- mul tuttav, pakihoiuruumi ametberis, küsib avameelselt: „Eevalt, mees Solomõkov. Ühel õhtul (hiloled sa lolliks läind, mis jama sa juti) tõin oma viimast pekitükki seal kokku kirjutad?" Kellegi tü- välja. Solomõkov oli „satshottidetar oli väga pahane (Krasnojarski ga" sinnamaani jõudnud, et pidi üliõpilane), et ta isa tõlk omalt homme vabanema. Ta näitas mulle poolt temale kui preilile tervitusi oma naise ja tütre pilte, avaldas saatnud: mis ta mulle halba on tei- kindlat lootust, et minagi varsti konud, et ma teda sõimavat? Asi on ju saan — ja oli üldse hale. Loehuvitav: tüdruk oli 12-aastane, kui dus venis õhtul väga pikale — aga küüditati . . . peagi saime teada ka, miks. Solo-

Kui nüüd sellest näete, et ema- mõkovile oli just tema ukse ees keelseid kirju väga harva kirjutan, (kaptjorka ukse ees) kirves kuklassiis ehk annäte andeks, et sulg siin se löödud. Säh sulle vabadust, väga ettevaatamatult jookseb iganaist, tütart — uut elu. sugu loba kokku „stiliseerides".

Ühest tõsisemast teemast tahak- „Salatribunaal" oli ta laagrilehsin Teid siiski veel teadjaks teha. maks tunnistanud (istus tõesti toEesti kolooniat see asi ei puuduta, kord tribüünil), surma mõistnud ja aga ukrainlased ja poolakad teostavad pärast streiki omamoodi „vee- otsuse täide viinud. Kui see Teile retasu" nende mehikeste vastu, ka väga julmana peaks tunduma keda nuhkimises või „koputamises" — ma ei salga, et erilisi leinatunkahtlustatakse. Ma ei usu, et meie deid pole need vereohvrid minus ooper meelega selle lollusega hak- tekitanud. Eesti rahvas on selle askama sai — nii tark mees ta ei ole, jaga seotud „instrumentalka" töö- aga tookord, kui meie hulgast pä- mehe Roosipuu kaudu: tema firrast streiki tundratribüünil sada mas tehakse pärast tapmisi alati „mässujuhti" välja valiti, oli Proh- põhjalik inventuur — aga tema horov tõepoolest kaheksakümmend kirved on alati kõik alles! Mees vämeest enda ümber tribüünile istu- ga ei värisegi, tal olevat kuski pama pannud — ja need vangid ole- ras „tagavara". Venelaste inventvat möödamarssivate brigaadide uurid — Te ju tunnete neid omast peale näpuga näidanud, et „vot see käest. Eelneva looga ma ei tahnud ja see". Neist kaheksakümnest on kellelegi varju heita. Aga üsna konüüd kaks kolmandikku tapetud, sutav on konstateerida, et eestlasmõned teised ka. tesse asi pole puutunud. Olime va-

Kellele lüüakse kirves kuklasse, remgi üsna kindlad, et meie seas kellele puss rindu. — Mõnede jal- suuri ega pisikesi lehmi ei leidu.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 609
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

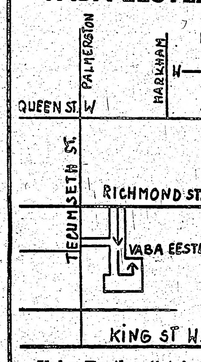

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. ,homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs Leida Marley
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

Vanemgaidide Koor oma lubatud viimasel esinemisel Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise poolt korraldatud Talihari '81 üritusel, mis oli pühendatud Marie Underi mälestuseks. Foto: Vaba Eestlane

Salme Ekbaumi reisipäevik (9)

Tere, Austraalia!

Kui vanast luuast kasvab uus luud

Õhtueel jõuame perekond Mõisate juurde, kus meid kõigepealt kaks koera Nipi ja Tera ausalt klähvides vastu võtavad. Mingi kodukeelse hääletooni järele, see ei ole murdekeel, selleks on asjaosaline liiga noor, pean Evald Mõisat algusest peale mulgiks. Selgub, et ta seda ongi, mis muudab olemise vaksa kodusemaks. Teised joovad aias õlut kui me Juta Mõisaga raadiosaatega toime tuleme ja teistega ühineme. Aeda äärestavad igasugu troopilised puud-põõsad, nende hugas annab noolsirgele kaktusele otsa vaadata. Õitsvad inglipasunad on sirelipõõsaste suurused.

„Siin maal on nii, et kui tahad luuda, torkad vana otsapidi maasse ja varsti on uus käes."

Tagaaiad ise kui sellised ei ole enamasti nii piinlikult hooldatud nagu tihti meie omad lühikesel põhjala suvel. „Barbeque" kõige sinna kuuluvusega. Peremees on endine sõdurpoiss, kes sõjavangist tulles jätkas õpinguid laagri gümnaasiumis. „Ega ma rumal olnud, et istusin mõne jütsi kõrvale, kui kena tüdruku kõrval koht vaba. Sellest saadik meid paari pandi ja on siiani vastupidanud." Nad on veel noored inimesed, kuigi päris noored on juba pesast lennanud.

Müstilise eestlase päevik

Õhtul hiljapaiku tulevad Otsade juurest läbi arhitekt R. Rähni ja pr. Rähni, et tuua mulle oma 12 a. poja tehtud heliplaati Melbourne Meestelaulu Päevast. Ülikoolis, kus hr. Rähni töötab, on parajasti eksamite aeg. Hilja asemel, jõuan vaid puudulikult sirvida kummalist päevikut, mille pererahvas mulle näha toob. See on hiljuti kellegi austraallase poolt kuskilt karjamaalt leitud ning jõudnud hr. Otsa kätte. Päevik on eestikeelne, kirjutatud ilmselt kirjandushuvilise inimese poolt, ehisnahast kaantega jo osalt puuduvate lehtedega. Algusleheküljegedel on tegemist väljakirjutistega ilukirjandusest ja tuntud luuletusi. Hiljem sisaldab päevik ilmselt nimetu omaniku enese kirjutatud seiku ja sündmusi.

Kellele see võiks kuuluda ja kas omanik on üldse enam neil mail, on esialgu selgumatu.

Hr. Ots jõuab mulle paberile panna sageli esinevaid pärismaalastele pärinevaid kohanimesid. Neist mõned: „Kallista", „Wagga-Wagga", „Tumba-Rumba", „Kai-Kallo", „Mia-Mia", „Nar-Nar" etc. Pärismaalased ise jäävad nägemata, kuigi kuulen neist juba Adelaides. Nomaadidena või vähemalt endiste nomaadidena, on nende orientatsioonimeel kõrbemail palju paremini arenenud kui valgel mehel, mistõttu neid kasutati virgatsitena. Kaevudes päeval palava päikse eest kõrbeliiva ning ammutades kaktustelt ja taimejuurtelt nii juua kui toitu ja rännates öösel, võisid nad katta pikki vahemaid. Tsivilisatsioon on nende loomulikku eluviisi muidugi muutnud, tuues kaasa oma pahed, millede vastu looduslapsed on hulga kaitsetumad.

Kukeseened ja kuuseriisikad lõunalaual

Ei taha oma silmi uskuda, kui lõunalauale ilmuvad kukeseened ja kuuseriisikad ning kui maitsvad veel! Olgu apelsinid ja sidrunid, aga kuuseriisikad siin troopikas, kus õiget kuuskegi pole, see käib juba põhjamaalase au pihta. Asitõendiks saan kaasa ülesvõtte, kus tõesti korvid ja pappkastid on kuhjaga kubinal seeni täis. Neid pidi kasvama Melbourne lähistel mägedes suures külluses. Siis on aeg öelda jumalaga vastleitud sõpradele, kellede võõruslahke kodu mind nii suvaliselt vastu võttis. Viin kaasa mitte üksnes Niina Otsa hõbesepa töökojast pärineva pärliga sõrmuse, vaid inimlikku soojust ja mõistvust.

Tõenäoliselt on lõunamaine päike mõjunud sealsetele eestlastele üldse soojendavalt ja ülessulatavalt, nii kinnikülmanud ja lähenematud kui oleme tihti põhjataeva all.

Sydneys korjab Inno Salasoo, ei tihka mõelda mitmendat korda, mind lennujaamast üles. Et ülikool, kus ta töötab, ei asu siit eriti kaugel ja on enam vähem päevatöö lõpp, ei muuda asja. Tiiu Salasoo viibib ametisõidul Perthis. Too retk pidi toimuma mu Adelaides oleku ajal, kus oleksime kontserdil kohtunud, kuid lennustreigi tõttu kujuneb teisiti. I. Salasool on jutustada üht teist, ka et homme, mu viimasel õhtul, toimub kirjanik Lindsaare juures kirjandusõhtu. Salasoode poeg Lembit on jaanuaris toimuva Metsaülikooli juhataja ning eeltööd on juba käigus.

Võitlus eesti raamatu eest

Hommikul, üksi kodus, tõmban natuke hinge ja hakkan reisisekke kokku korjama. Seda arvata, et kandamid mis kanda antud või ka endale kanda võetud, muutuksid kergemaks, on asjatu lootus. Raamatute asemel saan vastu uusi raamatuid ja mälestusesemeid. Siis avan rõdule ukse ja naudin suures laheduses päikesepaistet ning vaadet alla linnale. Hakkan nagu alles kõike nägema, tajuma, meeltega vastu võtma. Seal kusagil pudendavad jakarandad oma sini-violetseid õisi. Kirjandusõhtule sõit juba tuttavas autos.

See on Lindsaarte õhtu helilintide, diagrammide ja oma näoga koduga.

P. Lindsaar on säilitanud oma ohvitseri rühi ja põrava baritoni. Nad on mõlemad abikaasaga seisnud pikki aastaid eesti raamatu eest väljas. Saan kaasa bumerangi kirjandusringi inimeste allkirjadega. Koos sellega kaasub teadmine ühtekuuluvusest kus tahes taevakaare all, aga ka kirjasõna väärama-tust tähendusest silla ehitajana.

Hommikul sõidab Inno Salasoo linnast välja õppetöö jaoks vajalikku taime otsima ja vaatama, kas seda leidub seal, kus leiduma peaks. Kas soovin kaasa sõita? Kahtlen, sest peagi ootab lend. Aga siis, miks mitte, õige mõte Austraaliaga jumalaga jätta tema metsamail. Nii me sõidame. Dr. I. Salasool annab otsitavat taime otsida, aga ta siiski leiab. Viibin veel kord tolle omapärase maastiku keskel, hingates selles leiduvaid lõhnu. Isegi looduskaitse alla kuuluvad hiigelliiliad sirutavad rohkel arvul oma päratuid õievarsi. Õied aga on juba närtsinud. Miski ei kesta igavesti.

15 aastat eesti elu juhiks

Tagasi Rosevilles hakkab telefon helisema. Selle vastuvõtja ei ole mina. Ilm on väga kuum, kuumemaid mu siin oleku ajal. Igatahes tuleb Inno Salasool lennujaama sõites paksud kindad kätte panna, muidu ei või rooli puudutada. Vist on see nüüd viies ja viimane kord mind lennule viia või sealt tuua. Kuna lennuplaan ei pea jällegi paika, tuleb kokku kolm tundi oodata. Aga siin on õhujahutus ja kuhu ikkagi oma villases reisiürbis enam tõtata. Saadan saatja, kes veel jõuab ülikoolist läbi minna, minema. Ükskord tuleb ikka inimesel enesega jääda. Just kui olen selleks kohandunud, saabub pr. Tiiu Kroll-Simmul trükivärskete „Meie Kodudega", kus on ligi kaks lehekülge kirjandusõhtust Eesti Majas. Olen ainult kuidagi juba maa ja taeva vahel. Kuulen paljudest probleemidest ja päevamuredest, mis kuuluvad ühiskondliku elu eesotsas seisvate inimeste ellu. Tiiu Kroll-Simmul on võimekalt juhtinud Sydney eestlaste organisatoorset elu nüüd juba 15 a. See ei ole kerge koorem. Võin soovida asjaosalisele vaid jätkuvat vastupidavust ja tarmukust.

Julgustav on tõdeda, et meil leidub tol kaugel mandril andunud teoinimesi nii vanema kui noorema generatsiooni hulgas, kel eestlus on esimene käsk.

Lennuk libiseb aeglaselt üle sadama, üle lugematute lahesoppide, millede randadel asub Sydney. Suubudes tumevioletsesse varjundirikkasse õhturahusse, on pilt temast siit ülal mingi ajatusega ristitud. Ja mul on heameel teda sellises leebuvas valguses jumalaga jätta. Nii nagu oli, nii oli, mõtlen korraga minevikus, sinna ei saa enam juurde panna ega ära võtta, sest iga hetkega kaugneb lennuk. Sellega lõpetan oma reisipäeviku Austraaliast. Ainet jatkuks ausalt kolme romaani jaoks. Aga neid kirjutab homne päev ja homse kirjaniku sulg.

Lõpp

Mehed kodumaa kaitsel

Fred Limberg, Isamaa eest. Eesti Vabariigi sõjajõudude organisa sioon ja juhtkond. Boreas 1980. 224 lk.

Eesti vabaks saamise ime põhjustajaks olid eesti sõdurid, kes teenides tsaariarmees kogunesid revolutsioonide aastal 1917 kodumaal loodavaisse rahvusväeosadesse. Kui Eesti Vabadussõda algas, olid need I maailmasõja kogemustega mehed õiges kohas löögivalmina. Eestlaste osa tsaariarmees oli olnud küllaltki tähelepanuväärne, üle 100.000 mehe, kellest 117-le rahuaja ettevalmistusega ohvitseridele lisandus veel nii palju sõjaaegsete ohvitseride ettevalmistusega mehi, et nende koguarv tõusis paarile tuhandele.

Need mehed võitlesid Eesti Vabadussõjas juhtidena ja sõduritena, kes vabastasid kodumaa.

Pärast huvitavaist andmeist rikast eessõna, annab Fred Limbergi pikaajalist eeltööd nõudnud raamat „Isamaa eest" pildi nende eesti ohvitseride elulugudest, kes Eesti Vabariigi sõjaväes omasid kindrali auastme, samuti mereväes kontradmirali oma. Ta lisas neile ka need koloneli auastmes olevad sõjaväelased, kes teenisid kindralmajori auastmele vastaval ametikohal. On üllatuseks, et kindralitekontradmiralide koguarv oli lühikese iseseisvuse ajal kokku 38, lisaks olid kuus koloneli kindralmajori auastmele vastaval kohal. Üldsusele on neist teada vaid murdosa, peamiselt kes Eesti Vabadussõjas sangareina kuulsaiks said.

Lisaks nende sõjameeste elulugudele, mis on omaette huvipakkuvad näited just maalt pärinevatest meestest ja nende püüdlikkusest, mis need juba tsaariarmees kõrgeile kohtadele viis. Kõigi aumärkide loetelu I maailmasõjas on tähelepanuväärselt rohke.

Enamus tsaariarmees kõrgeile kohtadele tõusnud meestest tulid ka kodumaale, kui võitlus algas oma maa eest.

Peale nende, kes varem Eesti iseseisvuse ajal surid, on nende elusaatuse viimne etapp samasugune: nad arreteeriti venelaste poolt koheselt Eesti okupeerimise järel ja kadusid suurte teadmatusse.

Kui raamat nende elulugudega, kuhu liituvad veel iga vaadeldava foto, on inimlikult lähedane ja ajalooliselt huvitav Eesti ajaloo kujundajaist, siis raamatu teisel poolel on antud Eesti sõjaväe organisatsiooni skeem ja selle arengukäik. Rahuaegsele organisatsioonivormile üleminek toimus kiiresti kuna kurnatud maa vajas ülesehitajaid ja usuti Nõukogude Venemaaga sõlmitud rahukokkuleppe kehtivusse. Ööl vastu 27. märtsi lõpetati sõjavägede ülemjuhataja instituut ja sõjaväe kõrgemaks juhiks sai sõjaminister, Eesti sõjaväge katsuti väliselt lähendada Läne-Euroopa eeskujule. 14. nov. 1922 pandi maksma uus ohvitseride auastmete tabel, kus „polkovnik" asendati „koloneliga" ja 24.. nov. 1922 nimetati „polk" ümber „rügemendiks".

Aastate jooksul katsus iga sõjaminister teha omapoolseid muudatusi. Kui sõjaministriks oli kindralmajor N. Reek (4. 03. 1927 — 4. 12. 1928) teostati sõjaväe väljaõppe täielik reform, ohvitseride, allohvitseride ja sõdurite väljaõpe rajati Lääne-Euroopa, eriti just Prantsusmaa eeskujule.

Ka „sõjaväe" nimetus muudeti 1. apr. 1929 ümber „kaitseväeks".

Pärast 12. märtsi 1934 sündmusi kutsuti ellu jälle sõjavägede ülemjuhataja instituut ja ülemjuhataja kindr.-leitn. J. Laidoner. Senised kaitseväeringkonna ülema asutused likvideeriti ja koosseisud ühendati kaitseringkonna staapide II jaoskonnaga, mis mobilisatsiooni korral muutusid brigaadi staapideks.

Sellele kirjeldavale sissejuhatusele järgneb ülevaade Eesti sõjaväe organisatsioonist ja juhtivast koosseisust: esimesena Eesti Vabariigi sõjaväg 15. märtsil 1924, siis 1 okt. 1928, edasi 21. okt. 1933, 21. okt. 1934 ja viimasena 1. sept. 1939. Iga koosseisuga on loetelu muutunud arvukamaks, mis võib aga oleneda andmete kättesaadavusest, sest uuemate koosseisude teadjaid on rohkem. Ka on sõjaväge pidevalt uuemate väeüksustega täiendatud ja uusi ametikohti (eriti pärast 1934. a. sündmusi) juurde loodud, ka toimusid siis suuremad ümberpaigutused.

Arvestades andmete saamise raskusega, on tehtud hiigeltöö.

Sellega on loodud monument neile, kelle nimed on neil lehekülgedel ja kes kord kandsid Eesti sõjamehe vormi ning kasvatasid sõdureist patriootlikke võitlejaid, kes olid valmis võitlusse minekuks, kui neile selline käsk tulnuks.

Raamatus on vaid paar märgatavat eksitavat väljendust. Kindralmajor jur. Nikolai Helk (Tshistjakov) puhul märgitakse, et tema eesistumisel lahendas Sõjaväe Kõrgem Kohus (Sõjaringkonnakohus) kindla käega suuremad ja keerulisemad kommunistide protsessid (lk. 97). Tema kindraliks saamise koloneli auastmest üle hüppamisega tingis siiski protsess eesti vabadussõjalaste vastu. Teiseks anti merekindlustele mereväevorm ja auastmed 1938. aastal.

Autor on pühendanud oma raamatu eesti sõdurile ja metsavennale, kes on võidelnud oma rahva vabaduse eest. Kirjastus Boreas on sellele andnud kauni välimuse oma lihtsa kuid eesti rahvusvärve meeldivalt kasutatud kujundusega.

Hannes Oja

Toetasid EKN tegevust

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuslikku tegevust toetasid oma majandusliku panusega novembris ja detsembris 1980. a. alljärgnevad kaasmaalased:

A. Kaarna, A. Kaarsoo, Dagmar Kaasik, Villem ja Vilja Kadak, V. Kahu, Astrid Kaigas, E. ja H. Kaju, Jenny Kako, A. Kaldveer, Esther Kalkis, A. Kallasmaa, O. Kallassaar, Peeter Kallaste, T. Kalm, I. Kalmar, Edgar Kalvik, Viiu Kanep, K. Kangur, Leo Kann, Julius Karelson, Arnold Karu, August Karu, Fanny Karu, J. Karu, D. Kase abikaasaga, M. Kase, Adele Kasemets, N. Kasemets, E. Kasepõld, Alfred Kask, Eduard Kask, Leida Kask, Peeter Kass, Alice Kattemaa, I. Kattemaa, Marta Kaunismaa, Olev Kaunismaa, V.S. Kaunismaa, H. ja Aime Kaur, Leonhard Kenk, Ants Eric Kerson, Joosep Kiik, Leena Kiil, August Kiilaspea, L. Kiima, K. Kilu, Edgar Kink, A. Kippar, L. Kirik, Arnold ja Niina Kivi, Endel Kivioja, John Kivirähk, Avo Klaas, J. Klaas, J. Klaas, Vaike Knuut, J. Koel, Mai Koggel, J. Koha, H. Koidu, Lembit Kolk, Selma ja Rihard Kollina, Salme Kondor, Arnold ja Helga Kontus, Meinhard Kopa, Arnold Koppa, Arno Koppel, Härm Kore, Alide Kotkas, Olga Kraav, Felix Krabi, Lydia F. Kreekman, Vilhelmine Kruberg, U. Krusberg, Julius Kruuk, Evald Kruus, M. Kruusement, Hans Kukk, Helene Kukk, Hendrik ja Salme Kukkur, H. Kuld, Ida Kull, Linda Kull, Eino ja Õie Kuris, August Kurley, Karl Kurm, V. Kurol, I. ja K. Kurvits, J. Kurvits, H. Kuslapuu, Alfred Kuus, Rudolf Kuut, Evald Kuutan, Eduard Kuutma, Hilja Kuutma, Mae Kusznir, Erich Kõiv, Valeria Kõks, H. Kõrb, August Kõre, A. Kõre, J. Kõrgmaa, Klara Kõrgmets, K. Kõrgesaar, W. ja R. Kõvamees, Maria Kägu, Veronika Köbler, Aleksander Kübar, Juhan Kütt.

ILMUS

EDUARD RÜGA, graafik ja maalija

Toimetanud ENDEL KÕKS, ERIC PEHAP ja ARNO VIHALEMM

Monograafia „Pallase" kunstikooli lõpetanud kunstnik Eduard Rüga õpinguist ja tööst, kelle elutöö vaatluse kõrval tuuakse esile ka kunstikool „Pallas" õppeasutusena ja eesti kunstnike ettevalmistajana. Raamat on kerge ja huvitav lugeda ka laiemale lugejaskonnale.

Hind $10.00 (postiga tellimisel lisada 50c)

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

Kontsertpianist Käbi Laretei Stokholmis sattus raskustesse uue korteriga. Kolides korterimajja ei lubanud kaaselanikud temal klaverit tuua korterisse, kuigi ta lepingu sõlmimisel teatas oma elukutse, millele kaasuvad harjutused kodus klaveril. Käbi pidi järele andma. Kui ta edaspidi kavatseb korteris klaverit kasutada, peab ta ruumid nii isoleerima, et mängu väljaspool kuulda ei ole.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 10. veebruaril 1981 — Tuesday, February 10, 1981

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103

Pühapäeval, 15. veebruaril JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Teenib õp. O. Puhm. Organist Inga Korjus.

Pühapäeval, 22. veebruaril E.V. 63. AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS. Teenib õp. O. Puhm. Organist Inga Korjus. Laulab Cantate Domino Charles Kipperi juhatusel.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Tortnto M4S 1J2. Tel 483-2478 ja 1-527-0410.

Pühapäeval, 15. veebruaril kell 16.00 E.V. 63. AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool.. Solist G. Soans, orelil Leida Pilt.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel.: 527-0410.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391.
VABADUSE KUULUTUSE"
raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 15. veebr. kell 10.15 homm. pühapäevakool, kell 11 JUMALATEENISTUS, J. Puusaag, E. Mänd, solist P. Hanslep.

Kell 6 õ. VALISMISJONI-ÕHTU, A. Proos, tütarlaste trio: Imbi Medri, Senta Medri ja Anne Kaups.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 15. veebr. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb jutl. E. Saraoja, lauluettekandeid.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laup., 14. veebr. kell 7 õ. PIIBLITUND, Allan Laur.

Pühap., 15. veebr. kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur, solist Raul Pumber.

Teisip., 17. veebr. kell 7 õ. PALVEÕHTU.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 15. veebr. JUMALATEENISTUS kell 11 homm. E.V. AASTAPÄEVA TÄHISTAMISE jumalateenistus laup., 21. veebr. kell 4 p.l. Jumalateenistusele järgneb AKTUS kiriku suures saalis. Aktuse kõne Hans Kivi, solistid Tiina Mitt ja Evi Valge. Kohvilaud.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 15. veebr. kell 3 p.l. E. Vabariigi aastapäeva tähistamise JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel, laululehed.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.
kantseleis, telefon 921-9417.

JUMALATEENISTUS ÜHENDUSES EESTI ISESEISVUSPÄEVAGA on pühapäeval, 15. veebruaril kell 3 p.l. Laulab pr. Silvia Preem. Jumalateenistuse järele on päevakohane koosviibimine kiriku saalis, kus laulusoolosid esitab pr. Silvia Preem hr. Charles Kipperi klaveri saatel.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

Uued protsessid Tallinnas

Koolinoored ja vabadusvõitlejad kaebealusteks

STOKHOLM — Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskus on saanud teateid okupatsioonivõimu poolt ettevalmistusel oleva kahe uue kohtuprotsessi kohta, mis võivad toimuda juba k.a. kevadel.

Esimene neist tabab 1. a. oktoobris asetleidnud koolinoorte demonstratsioonidel vahistatud isikuid. Mitmekümnest kinnivõetust on Tallinna keskvanglas eeluurimise vangistusse jäänud kuus isikut, keda süüdistatakse Eesti NSV kriminaalkoodeksi §195 järgi „huligaansuse" pärast, mis võib tähendada kuni viieaastast sunnitööd.

Neli on koolinoored, nende seas 17-aastane Tallinna tehnikumi õpilane Allan Sepp.

Kaks on vanemad isikud. KGB-l on senini õnnestunud hoida eeluurimisel olevate isikute nimed saladuses.

Teise protsessi ettevalmistamine on seoses 1980. a. lõpus vahistatud Eesti vabadusvõitlejate ja inimõiguslaste Veljo Kalepiga, Tiit Madissoniga ja Viktor Niitsooga, kes on allakirjutanud apellidele ja kirjadele, millistes mõistetakse hukka N. Liidu poolt teostatavad inimõiguste rikkumised. Nende arreteerimisel teostatud läbiotsimistel konfiskeeriti muhulgas eestikeelseid põrandaaluseid väljaandeid.

Neid süüdistatakse Eesti NSV kriminaalkoodeksi §68-1 järgi „nõukogudevastase agitatsiooni ja propaganda" pärast, mis kõrgeima karistusena näeb ette kuni 7 aastat sunnitööd ja 5 aastat sisepagendust.

Veljo Kalep on sündinud 12. detsembril 1934, töötanud kolhoosside ehituskontoris Pärnus, arreteeriti 20. oktoobril 1980 Pärnus. Abikaasa Helle Kalep on sündinud 1940. Perekonnal on kolm last.

Tiit Madisson on sündinud 5. juunil 1950, töötanud kalurikolhoosis „Saare Kalur", arreteeriti 20. oktoobril 1980 Pärnus. Abikaasa Elviira Madisson on sündinud 1955. Perekonnal on üks laps.

Viktor Niitsoo on sündinud 12. märtsil 1952, töötanud arhitektina Kultuuri Mälestiste Riiklikus Restaureerimisvalitsuses Tartus, arreteeriti 4. detsembril 1980 Tartus. Vallaline.

Aiandusklubi edukas tegevusaasta

Klubi plaanitseb koosseisu noorendamist

29. jaanuaril toimunud Toronto Eesti Aiandusklubi, arvuka osavõtuga, peakoosoleku avas esimees M. Lepik. Leinaseisakuga mälestati tegevusaastal lahkunud klubiliikmeid Linda Tuulik'ut ja K. Mölder'it. Koosoleku juhatajaks valiti E. Kuris ja protokollijaks Maimu Usin. Tegevusaruande esitas M. Lepik. Sõnavõtja tänas juhatust ja liikmeskonda tubli töö ja kaasabi eest. Selgus, et 1980. a. liikmemaksu olid tasunud 87 liiget.

Veebruaris tähistas klubi pidulikult 10-dat aastapäeva koosviibimisega, seal anti ka auliikme diplomid viiele aiandusalal töötajale kes on annnud tubli panuse klubi tegevusele ja Eesti aianduse propageerimisele Kanadas. Auliikmeteks valiti — A. Haavanitt, M. Joasaare, E. Kuris, J. Oinus ja A. Vilms. Samas toimus ka Leida Homits'a omapärane aianduse motiividel esitatud käsitööde näitus. Lektoriteks olid 1980. a. M. Tamm („Orgaaniline aiandus"), Lia ja E. Hess („Mullasegud ja taimede kasvatamine"), A. Haavaniit („Floridast tagasi Kanada koduaeda"), Ene Runge („Võrdlusi tarbekunstis esinevate lillemustrite ja looduslillede vahel") ja agr. J. Oinus („Edusamme ja ebaõnnestumisi inimtoidu produtseerimisel"). Märtsis tehti õppekäigud Allan Garden'i M. Lepiku ja E. Kurise juhtimisel ja augustis külastati E. Kuris'e Baldwinis asuvat Willow Farmi puukooli, kus pärast huvitavat ringkäiku puukoolis oli perenaise Õie Kuris'e poolt korraldatud maitsev kohvilaud. Üritustest oli keskmiselt 48 osavõtjat.

Vast ilmunud „Toronto Eesti Aiandusklubi 1970 kuni 1980" sisaldab klubi töö ja tegevuse kokkuvõtteid, esitab ülevaate Ontarios aiandusega tegelevate eestlaste tööst, vaatleb Ontario põllumajandust ja eestlasi sellel kutsealal, sisaldab nõuandeid koduaednikele jne.

Ülevaate vihik on eelmisest sisurikkam ja lehekülgede kui ka autorite arvu poolest palju suurem. Selle toimetus koosseisus J. Oinus, V. Piigli, Maimu Usin ja M. Tamm tegi kiiduväärse töö. Eriti pingerikas oli J. Oinus'e ja V. Piigli töö trükise koostamisel ja selle masinaga ümberkirjutamisel. Väljaspoolt andis tänuväärset abi Liisa Ristsoo. Peakoosolekust osavõtjate tugev aplaus väljendas tänu töö edukatele teostajatele. Ülevaate vihikut on võimalik osta. Kõik klubi lektorid, trükise toimetus jt. on töötanud **tasuta.**

Majanduse ja revisjonikomisjoni aruanded kandis ette laekur M. Joasaare. 1980. a. oli tulusid $960.00 ja kulusid $409.00. Aruanne oli tasakaalus $1752. Aruanded, tegevuskava ja eelarve kinnitati ühel häälel. 1981 tegevusaastal on esimestel kuudel lektoriteks 26. veebruaril prof. J. Terasmäe teemal „Taimede tolmuterade tähtsus teaduslikus uurimustöös" ja 26. märtsil Ülo Soots „Kotkajärve looduslilled". Järgmiste loengute lektorid selguvad lähematel kuudel.

Ka käesoleval aastal kavatsetakse külastada Allan Garden'i ja korraldada suvine väljasõit.

Järgnesid valimised, kus valiti juhatusse Valve Janson, Leida Homits, Maimu Usin, J. Hion, M. Joasaare, K. Jõksi (uus), E. Kuris, M. Lepik, J. Oinus (uus) ja J. Roand. Revisjonikomisjoni valiti J. Anton (uus), E. Hallas (uus) ja Elsa Vellner (uus). Kohalalgatatud küsimuste all arutati liikmeskonna noorendamise probleemi. Leiti, et 1981. aastal peaks iga liige tooma klubisse ühe uue noorema liikme.

Kohvi vaheajale, mida olid juhatusse kuuluvad daamid korraldanud, järgnesid Maimu Usin'a valguspildid lilledest, loodusest ja ESTO'st.

EKS.

Peeter Tammearu helitöö esiettekandel

Tuleval pühapäeval toimub Heliconian Hall'is (35 Hazelton Ave.) muusikaõhtu, kus Da Capo trio esitab nelja noore kanada helilooja Larysa Kuzmenko, Gary Kulesha, Brian Tate'i ja eestlase Peeter Tammearu helitöid. Da Capo trios on viiul, tshello ja klaver.

Õhtul tuleb esiettekandele Peeter Tammearu 21-minuti kestvusega helitöö, mis valmis möödunud aastal Ontario Arts Council'i tellimisel ja mis nõudis heliloojalt 6—7 kuud töötamist.

See oli esimene tema uuemast heliloomingust, maikuul esitab Scarboro Concert Band tema sümfoniette puhkpilliorkestrile; suvel vist konservatoorumi suvekoolis mängib Eugene Kash tema viiulisonaadi. Praegu töötab ta klaveri palaga, mille sügisel esitab A. Kubelik.

Eelolev kontsert aga annab hea näite tema ulatuslikumast tööst. Kontserdi algus on kell 8 õhtul ja sissepääs tasuta.

Tallinna jääpurjesportlased võistlevad Hamiltonis

Ontarios, Hamiltoni lahel, toimuvad praegu maailma meistrivõistlused jääpurjetamises, millest võtab N. Liidu esindajatena osa ka viis eesti jääpurjetajat Tallinnast. Võistluste üheks korraldajaks kanadalaste poolt on tuntud eesti purjesportlane ja Kanada olümpiameeskonna purjesportlaste endine treener H. Roman.

Vabariigi rajamise jumalateenistus Kolmainu koguduses

Toronto Kolmainu kogudus tähistab Eesti Vabariigi väljakuulutamise päeva pühapäeval, 15. veebruaril peetava jumalateenistusega ja koosviibimisega kiriku saalis. Eesti värvid ja sümbolid on meelde tuletuseks iseseisvast kodumaast, kus vaba rahva seisund kätte võideldi ohvriterikkas Vabadussõjas. Päevakohase kõne peab Lydia Tori, kuna soolo ettekandeid koosviibimisel esitab Silvia Preem Charles Kipperi saatel. Solist laulab ka jumalateenistusel. Teenistus algab kell 3 p.l.

Nalja

Väsinud napsisõber hoiab ennast kramplikult tänavapostist kinni ja ohkab: „Terve linn — hikk — tiirleb ümber minu . . . Nüüd jään ootama — hikk — kuni minu maja tuleb — siis lähen sisse . . .

Sündmuste kalender

Teisipäeval, 10. veebruaril kell 8 õ. CROFT Chapter House, University College dr. R. Toi loeng koos solistide ja koori esinemisega.

Kolmapäeval, 11. veebruaril kell 7.30 õ. Tartu College'is MÜ kunstnäitus: Jaan Oad — Kihnu kunstnik.

Reedel, 13. veebruaril kell 7.30 õ. Tartu College'is Akadeemilise Kodu Püha Valentiinuse mäss.

Teisipäeval, 14. veebruaril kell 7 õ. Eesti Majas Toronto Eesti Meeskoori Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamise koosviibimine.

Pühapäeval, 22 veebruaril kell 3 p.l. Toronto ülikooli Convocation Hall'is Eesti Vabariigi 63. aastapäeva aktus.

Laupäeval, 7. märtsil kell 7 õ. Seneca College'is Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühma „Kungla" lavastus „Kodumetsad ja kauged rannad".

Pühapäeval, 8. märtsil kell 4 p.l. Toronto Ülikooli Convocation Hall'is Kaljo Raidi helitööde vaimulik kontsert helilooja 60. sünnipäeva tähistamiseks.

DESIGN PRODUCTS'i iga-aastane
KEVADVÄLJAMÜÜK
algab laupäeval, 14. VEEBRUARIL

Mõned näited väljamüükidest:

- **Suusad ja suusavarustus:** suusakomplekt (suusad, saapad, kepid, sidemed, kontsaplekid) alates **$44.90**
- **Suusaülikonnad 50—60% hinnaalandust**
- **Iittala klaaskaubad 25—40% hinnaalandust** joogiklaase, vaase, küünlajalgu **jm.**
- **Saunaseebid** — tavaliselt $1.75, **nüüd $1.00**
- **XZ shampoon** — 6 pudelit pakis $4.00
- **Laastulambid — 30% hinnaalandust**

SUUR HINNAALANDUS KÕIKIDELT KAUPADELT

dp design products 288 Danforth Ave. 466-8001

Räägitakse eesti keelt

Kaks saalitäit rahvast Toronto saarlaste 25. aastapäeva peol

Saarlaste Ühing Torontos 25. aastapäevapidu oli nii rahvarohke, et suurele peosaalile lisaks oli võetud veel Eesti Maja keskmine saal. Üle 400 inimese elasid kaasa üritusele, millega märgiti Toronto eesti ühiskonnas olulist osa täitnud organisatsiooni veerandsaja aastast tegevust.

Õhtu avas ühingu praegune esimees Ärni Käärid, tervitades külalisi, kelle hulgas oli Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo ja teiste maakondlike organisatsioonide esindajad ning andis sõna peokõnelejale E. Lepikule.

E. Lepik meenutas esimesi saarlaste kokkutulekut 25 aastat tagasi. Ta ütles, et saarlastel on alati olnud kange pealehakkamine, mille kohta on eesti ühiskonnas kolm fakti. Esimene on Eesti Maja lugu Torontos, mille saamise organiseerimisel R. Kreem ja M. Peeker andsid ultimaatumi, et kui eestlased ei muretse seda maja, siis saarlased muretsevad omale ise Eesti Maja. Teiseks on saarlastelt saadud tõuge eesti päevade, ülemaailmsete eesti päevade ja Toronto maakondlike organisatsioonide killamängude korraldamiseks.

Kangeil saarlasil on olnud kangeid eestvedajaid.

Kuid pealehakkamisele lisaks on saarlasil olnud helde käsi ja meel. Ta vestles naljatoonil kui saarlased kinkisid omal ajal Pärnumaale Kihnu saare ja Läänemaale Hiiumaa. Saarlaste elu on olnud aastasadade jooksul väga raske, kus suutäisi tuli sageli kiskuda surmasuust, kuna oma lahjad põllud ei võimaldanud suuri lõikusi. Aga visaduse ja idealismiga on saadud üle. Naljameel on andnud neile elumõtte, sest miks peaks sirgelt rääkima, kui saad samale eesmärgile ka kõveriti.

Kõneleja tõi toredaid näiteid Abruka saare elanike naljameelest ja Golfi hoovuse oma saare juurde toomisest, mistõttu saarel ongi soojem kliima ja kasvab taimi, mida mujal ei ole.

Kuid saarlasil on suur omavaheline kokkuhoid ja tugev side, mida sümboolselt kirjeldab Betti Alver oma luuletuses „Kaks saarlast", mida kõneleja deklameeris.

Kuid 25. aasta jooksul on saarlased organiseerituna elanud Torontos. Sel puhul heidetakse pilk seljataha ja teine tulevikku. Ta soovis, et kange pealehakkamine ja huumor hoidku saarlasi veel palju aastaid.

Tervitusi tõi E. V. aupeakonsul I. Heinsoo, kes meenutas oma head läbisaamist saarlastega. Ta vaatas veel kaugemale kui juubeliaasta veerandsajale, kui saarlased olid Läänemere tõelised valitsejad 5.—12. sajandeil. Tuhande aasta ümber palusid taani ja rootsi kirikuõpetajad kirikus Jumalat, et see hoiaks neid saarlaste eest. Tervita- ja arvas, et see kauge ajalooline mõju on ilmnenud ka siinsete saarlaste eluavalduste juures ja soovis jätkuvat tööd vanade vikingite vaimus.

Siis kutsuti ette endised esimehed R. Kreem, J. Aus, I. Meier, L. Raun, K. Ots ja nende ritta võeti ka praegune esimees Ä. Käärid, kellele kinnitati rinda tänutähe tunnustusena valge nelgiõis. Saarlaste Ühingu poolt aga kinnitati ühingu kuldne teenetemärk rinda kauaaegsele juhatusliikmele A. Kapp'ile.

Varem on ainult kaks, K. Ots ja S. Laaniste sellise tunnustuse saanud.

Kavalises osas esitati Kai Kääridi juhatusel ja kaasmängul laulutantsulavastus „Kosjamäng". Hoogsas lavastuses olid osalised lauljaina õed Rosemarie, Ellen ja Reet Lindaud, Kai Kääridi tantsustuudio liikmeist tantsisid saarepiigadena Anne Käärid, Erika Niit, Eve Lilleorg, Ava Kiilaspea, saare meeste laulugrupis laulsid Mihkel Leesment, Lembit Riis, Arno Kapp ja Aleksander Liipere, perenaiseks oli Kristiina Neps ja toredaks kosilaseks Kai Käärid ise. Akordionil saatis Ä. Käärid.

Kavas olnud laulud väljendasid saarlaste igatsust oma kodusaare järele, tantsud aga näitasid saare noorte elulusti.

Kava lõpul kutsuti kõik peolised kaasa laulma saarlaste hümni „Ma vaatsin paadist . . ."

Ülejäänud tantsupeol mängis V. Gustavsoni orkester. Eesti Maja suure saali põrandapind oli tantsijaile kitsas, mistõttu keegi juba avaldaski mõtteid, et kui saarlased selle järgmise peo ajaks mõnevõrra pikemaks teeksid.

Saarlaste Ühing Torontos 25. aastapäeva puhul ilmus 16-leheküljeline väljaanne Saaremaast ja Saarlaste Ühingust Torontos ja Saaremaale iseloomulikest taimedest ja nimedest.

Akadeemilise kodu originaalne peoõhtu

Akadeemiline Kodu korraldab eeloleval reedel, 13. veebruaril, algusega kell 8 õhtul Toronto Tartu College'is oma traditsioonilise peoõhtu, kuhu loodetakse rohkearvulist akadeemiliste noorte osavõttu. Ettevõtlikud noored tahavad oma peole orginaalset värvi anda ja selleks kutsutakse kõiki peolisi kohale ilmuma 1930-nendate aastate riietuses.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!